

1212

Vuosikokous-
asiakirjat

Årsmötes-
handlingar

SUOMEN
KANSANOPISTOYHDISTYS

11.6.2008

FINLANDS FOLKHÖGSKOLFÖRENING

SISÄLTÖ:

ESITYSLISTA.....	3
TOIMINTAKERTOMUS 07/2006 – 06/2008.....	4
TOIMINTAKERTOMUKSEN LIITTEET.....	16
TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT.....	22
ESITYS TOIMINTASUUNNITELMAKSI 07/2008 – 06/2010.....	30
TALOUSARVIOESITYS VUODELLE 2009.....	36

Taitto: Larry Kärkkäinen

Kansi: Markku Böök

Paino: Picaset Oy

Julkaisija: Suomen Kansanopistoyhdistys – Finlands Folkhögskolförening ry

**SUOMEN KANSANOPISTOYHDISTYS
FINLANDS FOLKHÖGSKOLFÖRENING ry:n
VUOSIKOKOUS
SIIKARANTA-OPISTOLLA
11.6.2008 KLO 8.30**

ESITYSLISTA

1. Vuosikokouksen avaus
2. Kokousvirkaillijoiden vaali
  - 2.1. puheenjohtajat
  - 2.2. sihteeri
  - 2.3. pöytäkirjantarkistajat
  - 2.4. ääntenlaskijat
  - 2.5. vaalivaliokunta
3. Vuosikokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
4. Esityslistan hyväksyminen työjärjestykseksi
5. Ilmoitusasiat
6. Yhdistyksen toimintakertomus (kaudelta 07/2006 – 06/2008)
7. Yhdistyksen tilinpäätös vuodelta 2007, hallituksen toimintakertomus ja tilintarkastajien lausunto
8. Tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen hallitukselle ja muille tilivelvollisille
9. Jäsenmaksun määrääminen vuodeksi 2009
10. Yhdistyksen puheenjohtajan vuosipalkkion ja hallituksen jäsenten kokouspalkkioiden, päivärahojen ja matkakorvausten määrääminen vuodeksi 2009
11. Yhdistyksen toimintasuunnitelma (toimintakausi 07/2008 – 06/2010) vahvistaminen
12. Yhdistyksen talousarvion vahvistaminen vuodelle 2009
13. Yhdistyksen hallituksen jäsenten vaali (toimikausi 2009 – 2011)
14. Tilintarkastajien vaali vuodeksi 2009
15. Sääntömuutosehdotuksen käsittely
16. Muut hallituksen esittämät asiat
17. Kokouksen päättäminen

SUOMEN KANSANOPISTOYHDISTYS – FINLANDS FOLKHÖGSKOLFÖRENING R.Y.

TOIMINTAKERTOMUS 07/2006 – 06/2008 esitys vuosikokoukselle 11.6.2008

1. TIIVISTELMÄ

2. YHDISTYKSEN TOIMINNAN STRATEGISET PAINOPISTEET

- 2.1 Kansanopistojen toimintaedellytysten turvaaminen
- 2.2 Kansanopistojen toiminnan kehitys
- 2.3 Kansanopistojen yhtenäisyyden, yhteisten verkostojen, toimintamuotojen ja näkyvyyden vahvistaminen

3. KANSANOPISTOYHDISTYS

- 3.1 Jäsenistö, kunniajäsenet, ansiomerkit, muistamiset
- 3.2 Hallinto; vuosikokous, hallitus, toimikunnat ja työryhmät
- 3.3 Yhdistyksen talous
- 3.4 Toimisto ja henkilöstö

Liitteet

- 1. Hallituksen, toimikuntien ja työryhmien kokoonpano 2006 - 2008
- 2. Edustukset ja jäsenyydet
- 3. Kansanopistoyhdistyksen järjestämät tilaisuudet ja yhdistyksen edustajien osallistumiset juhlatilaisuuksiin
- 4. Tilinpäätöksen 31.12.2007 asiakirjat
- 5. Vuosikokouksen 10.8.2007 hyväksymä keskustelualoite kansanopistojen tehtävästä

TOIMINTAKERTOMUS KAKSIVUOTISKAUDELTA 07/2006 – 06/2008; TIIVISTELMÄ

Kansanopistoyhdistys on nyt kolmannen kerran seurannut vuosikokouksen kaksivuotiskaudeksi vahvistamaa toimitasuunnitelmaa. Yhdistyksen hallitus esittää 11.6.2008 pidettävälle vuosikokoukselle, että tätä käytäntöä jatketaan myös seuraavan kaksivuotiskauden ajan. Hallitus on myös päättänyt vuosikokoukseen muuttamisesta siten, että vuosikokousta ei enää pidettäisi Kansanopistopäivien aikana, vaan se kutsutaan vuodesta 2009 alkaen koolle syyskauden aluksi. Tavoitteena on kehittää ”Kansanopistokokouksesta” sivistys- ja koulutuspoliittinen tapahtuma, joka kokoaa Kansanopistoyhdistyksen yhteisöjäsenien edustajia linjaamaan yhdistyksensä toimintaa. Hallitus päätti tähän liittyen myös esittää, että yhdistyksen sääntöjä muutettaisiin vuosikokousedustajien lukumäärän osalta.

Suomen Kansanopistoyhdistys – Finlands Folkhögskolförening ry:ssä on toimintakauden päättyessä jäsenenä 87 kansanopistojen ylläpitäjäyhteisöä. Yhdistyksen hallitus hyväksyi 6.8.2007 pidetyssä kokouksessa uudeksi jäseneksi Pohjantähti-opiston kannatusyhdistys ry:n.

Tämän kertomuskauden aloittaneessa, Helsingin Evankelisella Opistolla 13.6.2006 pidetyssä vuosikokouksessa valittiin yhdistyksen uudeksi puheenjohtajaksi Keski-Suomen opiston rehtori Hannu Salvi yhdistystä 15 vuoden ajan johtaneen opetusneuvos Ville Marjomäen ilmoittettua jättävänsä puheenjohtajan tehtävät.

Kertomuskaudella on suomalaista koulutusjärjestelmää, erityisesti aikuiskoulutusta, alettu perusteellisesti uudistaa sekä toiminnallisesti että rakenteellisesti. Opetusministeriö käynnisti ns. ammattiopistostrategian toimeenpanon keväällä 2006, kuntien palvelurakenteen ja valtionosuusjärjestelmän kehittämisestä tehtiin periaatepäätös kesällä 2006, huhtikuussa 2007 hyväksytyssä Matti Vanhasen 2. hallitusohjelmassa sovittiin ammatillisesti suuntautuneen aikuis-koulutuksen kokonaisuudistuksesta, marraskuussa 2007 vahvistettuun opetusministeriön kehittämissuunnitelmaan kirjattiin myös vapaan sivistystyön kehittämissuunnitelman laatiminen vuosiksi 2008-2012. Käynnistyneet uudistusprosessit ovat vaikuttaneet monin tavoin sekä kansanopistojen että yhdistyksen toimintaan. Kaikkiin prosesseihin on liittynyt koulutuksen ohjaus- ja ylläpitäjäjärjestelmien sekä lainsäädännön uudistamisen valmistelua. Käytännössä muutoksia on tapahtumassa kaikilla kansanopistoja koskevilla koulutusaloilla.

Kansanopistojen opiskelijamäärät ovat kasvaneet edelleen. Kasvu on aiheutunut ensisijaisesti 2. asteen ammatillisen koulutuksen muuttumisesta kolmivuotiseksi sekä ammatillisen lisäkoulutuksen osuuden kasvusta. Vapaan sivistystyön linjojen opiskelijamäärän viime vuosiin jatkunut kasvu näyttäisi nyt pysähtyneen. Näiden linjojen kilpailukykyä on kuitenkin lisännyt kertomuskaudella aloitettu, vapaan sivistystyön opiskelijamaksujen alentamiseen tarkoitettu opiskelijakohtainen opintotukerahoitus. Opetusministeriön keväällä 2008 myöntämällä opintotukerahoituksella voidaan jo tarjota (laskennallisesti) 500 vapaaoppilaspaikkaa viranomaisten kanssa yhteisesti määriteltäviin kohderyhmiin kuuluville aikuisopiskelijoille.

Kansanopistotyö on ollut kertomuskaudella useamman Koulutuksen arviointineuvoston toteuttaman arvioinnin kohteena. Arviointeihin on osallistuttu aktiivisesti ja niihin liittyvää työtä on päätetty jatkaa: tärkeänä arvioinnin kehittämisen tavoitteena on nähty kansanopistotyön käsitteiden avaaminen ja kansanopistotoiminnan yhteiskunnallisen vaikutavuuden esille tuominen.

Vapaan sivistystyön arviointiraportissa nostettiin esille kysymys vapaan sivistystyön oppilaitosrakenteesta. Tässäkin yhteydessä kansanopistoliike on osaltaan korostanut sekä yhteistyön ja verkostoitumisen kehittämistä että kansanopistoille ominaisen sisäoppilaitosmuodon vahvistamista.

Vuosi 2008 on Kansanopisto – Folkhögskolan -lehden 80-vuotisjuhluvuosi. Lehti on ilmestynyt yhtäjaksoisesti vuodesta 1928 lähtien. Yhdistyksessä on kertomuskaudella arvioitu oman lehden tehtävää ja merkitystä vapaan sivistystyön yhteisen lehtihankkeen käsittelyn yhteydessä. Keskustelujen tuloksena määriteltiin, että Kansanopisto-lehti on yhteisölehti ja sisäinen tiedotuslehti. Lehti toimii identiteetin vahvistajana ja imagon muokkaajana sekä kansanopistoliikkeen sisällä että sen ulkopuolella.

Talousarvion ja tilikauden tuloksen vastaavuus on kertomuskaudella ollut hyvä. Tilivuoden 2006 tulos oli 5.138,23 euroa alijäämäinen ja vuoden 2007 tulos 4.936,36 euroa ylijäämäinen.

Jyrki Ijäs
pääsihteeri

2. YHDISTYKSEN TOIMINNAN STRATEGISET PAINOPISTEET

Helsingin Evankelisella Opistolla 13.6.2006 pidetyssä vuosikokouksessa hyväksytyssä kaksivuotisessa toimintasuunnitelmassa kuvataan yhdistyksen ja kansanopistoliikkeen haasteita kolmen Kansanopistostrategiaan 2000 perustuvan toimintatavoitteen ja -velvoitteen kautta. Nämä olivat:

1. Kansanopistojen toimintaedellytysten turvaaminen aikuiskoulutuksen kilpailukykyisenä toimijana
2. Kansanopistojen identiteetin, yhtenäisyyden ja näkyvyyden vahvistaminen
3. Yhteistyön toimintamuotojen vakiinnuttaminen.

Uudessa Valamossa, Heinävedellä 10.8.2007 pidetty vuosikokous hyväksyi yhdistyksen hallituksen esityksestä keskustelualoitteen kansanopistojen tehtävän ja merkityksen selkiyttämiseksi edunvalvonnan kautta (liite 5). Vuosikokous korosti asiakirjassa sitä, että kansanopistojen tulee itse työssään pyrkiä kohti sivistystehtäväänsä hyvää ja vahvaa ydintä yhteisten pelisääntöjen mukaisesti.

Tässä toimintakertomuksessa esitetään katsaus siihen, mitkä ovat olleet toimintasuunnitelmakauden keskeisimmät aikuiskoulutuksen ja kansanopistotyön haasteet ja miten ne ja toimintasuunnitelman painopisteet on voitu yhdistyksessä ottaa huomioon. Kertomuksen jäsenitys noudattaa pääosiltaan toimintasuunnitelman rakennetta.

2.1. Kansanopistojen toimintaedellytysten turvaaminen

Toimintasuunnitelmassa korostetaan sitä, että kaikilla kansanopistoilla tulee olla yhtäläiset mahdollisuudet osallistua kansanopistojen tehtäväalueiden kehittämiseen koulutuspoliittisten linjausten mukaisesti. Toimintakaudella ovat kaikki kansanopistojen koulutusalueet olleet tarkastelun ja muutosprosessien kohteena. Kesälä 2006 linjattu kuntien palvelurakenteen kehittäminen (PARAS –hanke) ja siihen liittyvä lainsäädäntötyö on koskenut erityisesti kansanopistojen järjestämää tutkintotavoitteista koulutusta, mutta sivunnut myös vapaan sivistystyön lain alaista koulutusta. Opetusministeriön keväällä 2006 käynnistämä *Vauhti* –hanke (ns. ammatitopistostrategia) on edellyttänyt kansanopistojen ylläpitäjiltä ja kansanopistoliikkeeltä opistojen ammatillisen koulutustehtävän erityistä perustelua ja sen asemoimista koulutuksen palvelurakenteeseen. Vanhasen 2. hallituksen hallitusohjelmassa turvattiin lähtökohtaisesti yksityisen koulutuksen järjestäjän asema ja tehtävä suomalaisessa koulujärjestelmässä. 19.4.2007 hyväksytyssä hallitusohjelmassa myös sitouduttiin toteuttamaan ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus.

Hallitusohjelman linjaukset asettivat myös opetusministeriön koulutuksen ja tutkimuksen vuosien 2007 – 2012 kehittämissuunnitelman (KESU) laatimiselle uusia vaatimuksia. Kansanopistoyhdistys osallistui KESU:n valmistelutyöhön normaalin lausuntomenettelyn lisäksi myös eri työryhmien kautta. Kansanopistotyön kannalta on tärkeää, että KESU:ssa korostetaan vapaan sivistystyön tehtävää koulutuksellisen tasa-arvon edistäjänä. Ohjelman mukaan aikuisväestöä tulee kannustaa oman osaamisensa ylläpitoon ja kehittämiseen erityisesti

työelämän muutostilanteissa. Maahanmuuttajien kotoutumista edistävää koulutusta tulee voimakkaasti kehittää. KESU tunnistaa koulutuksen ns. nivelvaiheiden tärkeyden, siihen on kirjattu myös perusopetuksen lisäopetuksen (ns. kymppiluokat) ja aikuislukioiden toiminnan kehittäminen.

Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen yhteydessä tuli selvittää myös hajanaisiksi todettu opintososiaalinen etuusjärjestelmä. Kansanopistojen vapaan sivistystyön linjojen tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että KESUun on kirjattu tavoite luopua 18-19 –vuotiaiden, muualla kuin kotona asuvien opiskelijoiden vanhempien tulojen perusteella tapahtuvasta tarve–harkinnasta opintotukea myönnettäessä. Kansanopistojen pitkien koulutusten asemaa vahvistaa myös sitoutuminen opiskelijaperusteisen rahoituksen (opintotasetelit) kehittämiseen.

Valtioneuvoston marraskuussa 2007 vahvistamassa KESUssa päätetään vapaan sivistystyön kehittämisohjelman toteuttamisesta seuraavasti:

”Valtakunnallisen arvioinnin suositukset huomioonottaen laaditaan yhteistyössä alan valtakunnallisten järjestöjen kanssa vapaan sivistystyön kehittämisohjelma vuosille 2008-2012 ja suunnitelmakaudella toteutetaan kehittämisohjelman mukaiset vapaan sivistystyön tehtävien, toimintaedellytysten ja rakenteellisen kehittämisen kannalta tarvittavat rahoitusjärjestelmän ja lainsäädännön uudistukset”.

Kansanopistoyhdistyksen hallitus asetti syksyllä 2007 työryhmän kokoamaan kansanopistojen näkemyksiä vapaan sivistystyön kehittämisohjelmaan liittyvistä kysymyksistä. Kansanopistoliikkeen linjauksia ja kehittämisohjelman tavoitteita on käsitelty yhdistyksen hallinnossa ja rehtoritapaamisissa sekä mm. muiden yksityisten koulutuksen järjestäjien kanssa pidetyissä neuvotteluissa. Kehittämisohjelman valmistelu aloitettiin virkamies-työryhmässä helmikuussa 2008. Vapaan sivistystyön yhteistyöryhmän (YTR) työskentely on organisoitu osaksi valmistelutyötä. Valmisteluun liittyy myös laaja selvitystyö, jossa eri keskusjärjestöt ja asiantuntijat ovat olleet mukana.

Kansanopistot ovat pitäneet vapaan sivistystyön rahoitusjärjestelmän kehittämistä tärkeänä myös nykyiseen järjestelmään liittyvien tulkintaepäselvyyksien takia. Näitä uudistamistarpeita on kartoitettu koko toimintakauden ajan jatkuneen ns. pelisääntötyön aikana.

Kansanopistot ovat osallistuneet toimintakauden aikana useisiin koulutustoimintaansa koskeviin valtakunnallisiin arviointeihin (ks. s. 11). Yhdistys on omalla toiminnallaan pyrkinyt tukemaan opistoja arviointiprosesseissa ja osallistunut itse aktiivisesti vapaan sivistystyön arviointeihin omilla selvityksillä ja lausunnoilla.

2.2 Kansanopistojen toiminnan kehitys

Suomessa toimi kertomuskauden lopulla yhteensä 91 kansanopistoa. Toimintakaudella on yksi uusi kansanopisto, Pohjantähti-opisto Keminmaalla, aloittanut toimintansa. Svenska Österbottens folkakademin ylläpitäjä vaihtui vuonna 2007, uusi ylläpitäjä on Närpiön kaupunki. Viittakiven opistolla Hauholla päättyi kansanopistotyö 31.8.2007.

Kansanopisto-opiskelu

Tilastokeskuksen keräämien tietojen¹ mukaan kansanopistojen vapaan sivistystyön opintoihin (pitkät linjat ja lyhytkurssit) osallistui vuonna 2005 kaikkiaan 113.416 opiskelijaa (vuonna 2004 111.783 opiskelijaa), heistä naisia oli 61,2% ja miehiä 38,8%. Tilastokeskus ei ole uudistanut vuonna 2004 tehtyä opiskelijoiden ns. profiilitietoja koskevaa tiedonkeruuta. Seuraavan kerran se kerätään kansanopistoista vuonna 2008. Uuden koulutuslaluokituksen mukaisten opetustuntitietojen mukaan kansanopistojen vapaan sivistystyön opetustunteja oli vuonna 2005 yhteensä 427.567 (vuonna 2004 443.560). Opetustarjonnasta valtaosa (40,3%) oli kulttuurialan opetusta, humanistisen ja kasvatustieteiden osuus oli 26,3%. Kansanopistoyhdistys teki syksyllä 2007 erillisen selvityksen avoimen yliopisto-opetuksen järjestämisestä kansanopistoissa.

Yhdistyksen syksyllä 2007 tekemäkyselyn mukaan opistojen pitkäkestoisessa koulutuksessa, vapaan sivistystyön linjoilla ja tutkintotavoitteisessa yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa sekä ammatillisessa lisäkoulutuksessa aloitti lukuvuotensa yhteensä noin 11.000 opiskelijaa (edellisen lukuvuoden alussa em. linjojen opiskelijoita oli yhteensä 10.860, lukuvuoden 2004/05 alussa 10.431, lukuvuoden 2002/03 alkaessa

9.837 ja lukuvuoden 2000/01 alussa 8.850). Opiskelijamäärän kasvu aiheutuu ensisijaisesti 2. asteen ammatillisen koulutuksen muuttumisesta kolmivuotiseksi sekä ammatillisen lisäkoulutuksen osuuden kasvusta. Vapaan sivistystyön linjojen opiskelijamäärän viime vuosiin jatkunut kasvu näyttää nyt pysähtyneen ja kääntyneen laskuun, myös vapaan sivistystyön suoritteiden (opiskelijaviikot) määrä on nyt laskenut.

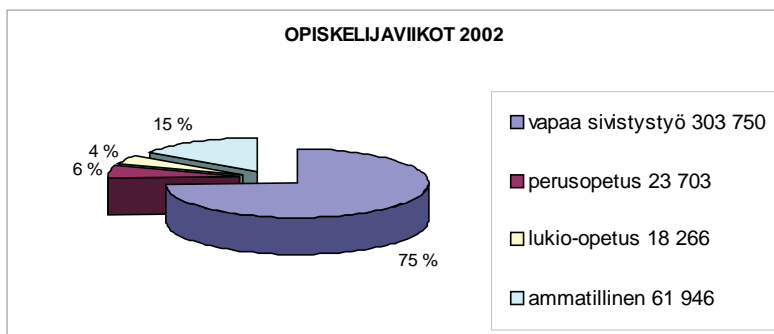
Suoritteet ja rahoitus

Opetusviranomaiset keräävät tiedot opiskelijasuoritteista (opiskelijaviikot/-vuodet) opetusaloittain.

Vapaan sivistystyön osuus kaikkien kansanopistojen yhteenlasketusta valtionosuuteen oikeuttavasta opetustoiminnasta oli vuonna 2007 59% kun se vuonna 2004 oli 64% ja 2002 75%. Vapaan sivistystyön suoritteiden eli opiskelijaviikkojen määrässä ei ole tapahtunut yhtä dramaattista muutosta, opiskelijaviikkoja oli vuonna 2002 303.750 ja vuonna 2007 289.930 (laskua 3,9%). Yleissivistävän tutkintoon johtavan koulutuksen osuudet ovat pysyneet suunnilleen ennallaan (perusopetus 7% ja lukio 4%), mutta ammatillisen perusopetuksen ja lisäopetuksen suhteellinen osuus ja suorittemäärä kansanopistotyössä ovat kasvaneet merkittävästi.

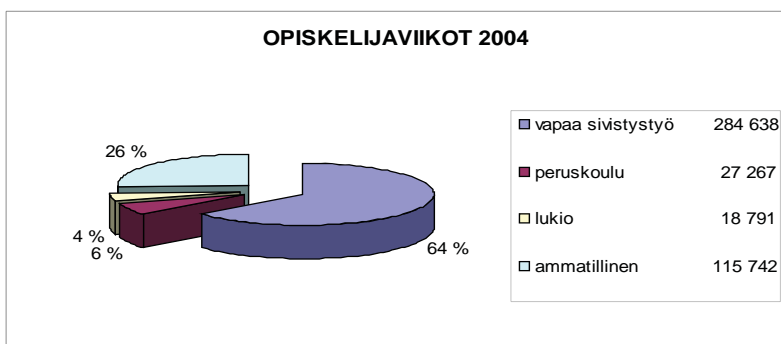
Kuvassa 1. esitetään opetusministeriön myöntämän valtionosuuden alaisen koulutuksen jakautuma kansanopistoissa opiskelijaviikoiksi muutettuna vuosina 2002, 2004 ja 2007.

¹ Aikuskoulutuksen vuosikirja, Opetusministeriön julkaisuja 2007:26

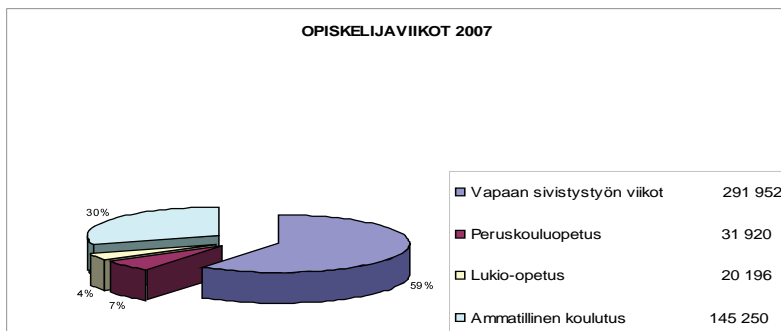
Kuva 1a

Vuoden 2002 vahvistettu vos -opiskelijaviikkojen toteuma koulutusaloittain

Kuva 1b

Vuoden 2004 vahvistettu vos -opiskelijaviikkojen toteuma koulutusaloittain

Kuva 1c

Vuoden 2007 vahvistettu vos -opiskelijaviikkojen toteuma koulutusaloittain

Kansanopistojen vapaan sivistystyön keskimääräinen laskennallinen yksikköhinta (per. opiskelijaviikko) on kertomuskauden alussa hieman noussut vuoden 2006 254,19 eurosta 268,03 euroon vuonna 2008. Valtionosuuden perustana olleiden opiskelijaviikkojen määrä ei enää ole sanottavasti kasvanut, vuoden 2008 viikkolisiä vuoden 2006 suoritelmäärään on vain 0,8% (2.200 opiskelijaviikkoa), yhteensä vuodelle 2008 on kansanopistoille varattu 289.830 opiskelijaviikkoa. Vuoden 2008 valtion talousarvioesityksen perusteluissa todettiin, että vapaan sivistystyön toimintaedellytyksiä vahvistetaan. Kansanopistojen osalta näin ei käynyt, ainoana koulutusmuotona kansanopistojen käyttömääräraha hieman laski vuoden 2007 tasosta. Vaikka lasku osin johtuikin uuden rahoituslain (voimaan 1.1.2006) yksikköhintojen porrastusten ennakoitua pienemmistä kustannuksista, on negatiivisen resurssikehityksen taustalla kuitenkin ensisi-

jaisesti kansanopistojen vapaan sivistystyön koulutusten kustannuspohjan heikkeneminen. Asiantilaan on kansanopistoliikkeessä kiinnitetty erityistä huomiota, mutta toivottua kansanopistojen ydintehtävän resursseja vahvistavaa laskennallista vaikutusta ei ole vielä kattavasti tapahtunut. Eduskuntakäsittelyn aikana kansanopistojen vuoden 2008 käyttömääräraha nousi laskennallisilla tarkistuksilla ja opintoseteliavustusten lisäyksellä noin miljoona euroa 48,85 milj. euroon (vuonna 2007 47,18 milj. euroa ja vuonna 2006 46,85 milj. euroa).

Tutkintotavoitteisen koulutuksen yksikköhinnat ovat seuranneet kustannusten nousua². Toimintakauden aikana on pyritty yhdessä muiden yksityisten koulutusten järjestäjien kanssa turvaamaan niiden tutkintotavoitteinen koulutustehtävä ja koulutuksen rahoitus sekä oma ohjausjärjestelmä.

Taulukko 1.

Vapaan sivistystyön valtionosuuden laskennallisen yksikköhinnan kehitys vuosina 1997 - 2005 (vapaa sivistystyö), kansanopiston saaman valtionosuuden määrä opiskelijaviikkoa kohden oli tästä 57%.

vuosi		1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
hinta ilman	mk	1 521,00	1 553,00	1 601,00	1 427,00	1 447,61	1 450,46	1 477,45	1 475,67
porrastusta	€	255,81	261,20	269,27	240,00	243,47	243,95	248,49	248,19
porrastus 20 %	mk	1 825,00	1 864,00	1 921,00	1 712,00	1 737,00	1 741,00	1 773,00	1 770,82
	€	306,97	313,44	323,12	288,01	292,16	292,74	298,19	297,83
porrastus 75 %	mk	2 662,00	2 718,00	2 802,00	2 497,00	2 533,00	2 538,00	2 586,00	2 582,41
	€	447,67	457,09	471,22	420,01	426,07	426,91	434,86	434,33
opiskelijaviikot		333 000	254 220	254 220	279 300	277 750	282 360	284 800	287 550

Eduskunta hyväksyi vuoden 2005 lopulla vapaan sivistystyön uuden rahoituslain, jonka perusteella kansanopistojen, joiden koulutustehtävänä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus (= erityiskansanopistot), valtionosuuden määrä nostettiin 57 prosentista 70 prosenttiin. Vammaisille tarkoitettujen koulutuksen yksikköhintaa korotetaan edelleen 75 prosenttia ja muissa kansanopistoissa aiemman 20 prosentin sijasta 25 prosenttia.

Kansanopistojen sisäoppilaitosmuotoisuutta vahvistettiin siten, että aiempi opiskelijaviikkovähennykseen perustunut eksternaattivähennys korvattiin opiston ulkopuolella asuvien opiskelijaviikoista yksikköhintaan tehtävällä 20 prosentin suuruisella vähennyksellä.

Vapaan sivistystyön uuden rahoituslain mukaiset, vuodelle 2006 vahvistetut yksikköhinnat olivat seuraavat:

	brutto	kerroin	netto
internaattiviiikko ilman porrastusta	254,19 €	x0,57%	144,88 €
eksternaattiviiikko (- 20%)	203,35 €	x0,57%	115,90 €
lyhytkurssiviiikko (internaatti), +20% porrastus	305,03 €	x0,57%	173,85 €
vammaiskoulutus (internaatti) +25% porrastus	317,74 €	x0,57%	181,11 €
erityisopiston vammaiskoulutus (internaatti) +75%	444,83 €	x0,70%	311,38 €

Vapaan sivistystyön vuodelle 2008 vahvistetut yksikköhinnat ovat seuraavat:

	brutto	kerroin	netto
internaattiviiikko ilman porrastusta	268,03 €	x0,57%	152,78 €
eksternaattiviiikko (- 20%)	214,42 €	x0,57%	122,22 €
lyhytkurssiviiikko (internaatti), +20% porrastus	321,64 €	x0,57%	183,33 €
vammaiskoulutus (internaatti) +25% porrastus	335,04 €	x0,57%	190,97 €
erityisopiston vammaiskoulutus (internaatti) +75%	469,05 €	x0,70%	328,34 €

² Opetushallituksen verkkosivuilta (www.oph.fi/info/rahoitus/yh08.html) löytyvät kaikkien koulutusten (ml. ammatillinen lisäkoulutus ja oppisopimuskoulutus) yksikköhintojen määrätymisperusteet ja järjestäjäkohtaiset yksikköhintaraportit.

Muut avustukset ja kehittämismäärärahat, opintotietelirahoitus

Valtion vuoden 2008 talousarviossa kansanopistojen käyttömäärärahaa osoitettiin erilaisiin opistojen valtionavustuksiin 1,83 miljoonaa euroa. Näistä 350.000 euroa oli varattu ylimääräisiin avustuksiin (2006 ja 2007 500.000 euroa), 500.000 kehittämisasiavustuksiin (600.000 vuosina 2006 ja 2007), 150.000 tietoyhteiskunta-avustuksiin (vuonna 2006 300.000 euroa ja 2007 150.000 euroa). Merkittävä osa opistojen valtionavustuksista on ohjautunut opiskelijakohtaisen rahoitusjärjestelmän kehittämiseen opintotietelirahoituksina.

Vuoden 2006 talousarviossa avustusten osuutta lisättiin 200.000 eurolla. Pääosa lisäyksestä käytettiin opetusministeriön keväällä 2006 käynnistämään opintotietelikoiteluun. Sen tavoitteena oli hankkia kokemuksia opintotietelin toimivuudesta opiskelijamaksuja korvaavana järjestelmänä ja edistää kokeilun kohderyhmiin kuuluvien henkilöiden hakeutumista kansanopistokoulutukseen. Opintotietelipilotin kohderyhmiksi otettiin maahanmuuttajat, työttömät, alhaisen pohjakoulutuksen omaavat sekä oppimisvaikeuksia kokevat henkilöt. Syyslukukaudella 2006 heitä opiskeli opintotietelituella 14 opistossa kaikkiaan 123 henkilöä, avustuksia jaettiin yhteensä 167.000 euroa. Kokeilu onnistui hyvin ja avustusten määrää nostettiin keväällä 2007 756.000 euroon ja keväällä 2008 edelleen 1.061.000 euron, viimeksi avustusta sai kaikkiaan 62 opistoa (osa niistä on mukana yhteishankkeissa)³.

Kansanopistojen mahdollisuuksia tarjota kohtuuhintaisia vapaan sivistystyön koulutuspalveluja on myös parantanut vuoden 2006 lopulla tapahtunut kansanopisto-opiskelijoiden kiinteän asumislisän yli 50% suuruinen tasokorotus.

Aikuiskoulutuksen perustamishankkeisiin varattuihin investointimäärärahoihin saatiin vuoden 2006 talousarviossa 1 milj. euron lisäys, jota ei enää saatu pidettyä vuosien 2007 ja 2008 talousarvioesityksissä. Käytettävissä oleva 1 milj. euron määräraha on kansanopistojen lakisääteisen sisäoppilaitostehtävän hoitamisen kannalta selvästi riittämätön.

2.3. Kansanopistojen identiteetin, yhtenäisyyden ja näkyvyyden vahvistaminen

Kansanopistojen henkilöstön osaamisen kehittäminen ja verkostoitumisen tukeminen

Kansanopistot ja niiden henkilökunta ovat osallistuneet laajasti erilaisiin koulutus-, kehittämis- ja projekti-hankkeisiin. Opistoverkostojen omat kehittämishankkeet ja koulutustilaisuudet vahvistavat osaltaan kansanopistojen alueellista ja valtakunnallista yhteistyötä. Yhdistyksen järjestämissä tilaisuuksissa (liite 3) oli kertomuskaudella noin 1.300 osallistujaa 86 kansanopistosta.

Yhdistys on hakenut ja saanut lähinnä opetusministeriöltä valtionavustuksia eri kehittämis- ja koulutushankkeiden toteuttamiseen. Hankkeisiin saatu vuosittainen projektirahoitus on ollut toimintakaudella suuruudeltaan

noin 100.000 euroa. Yhdistys on lisäksi saanut projektirahoitusta pohjoismaisten aikuiskoulutustehtävien hoitamiseen.

Kertomuskauden aikana toteutettiin Kansanopistojohdattamisen koulutusohjelman (KOJOKO) järjestyksessä toinen kokonaisuus. Se koostui kolmesta lähijaksosta ja opistojohdon mentorointi -parityöskentelystä. Lähijaksojen aiheet olivat: Hallinto ja talous, Henkilöstöhallinto ja strateginen suunnittelu. Lähijaksoille osallistui yhteensä 68 opistojohdon edustajaa 41 opistosta ja mentorointityöskentelyyn yhdeksän (9) työparia vuosina 2006-2007. Lisäksi viisi (5) mentor -paria aloitti työskentelyn vuoden 2008 alussa.

Kansanopistoyhdistys on osallistunut Vapaan sivistystyön yhteisjärjestön koordinoiman VSOP -ohjelman (Vapaan sivistystyön osaaminen ja pätevyys) ohjaamiseen ja suunnitteluun. Ohjelmassa on toteutettu vapaan sivistystyön identiteettiä vahvistavaa koulutusta sekä PD -ohjelma opetushenkilöstölle. VSOP -ohjelman avulla on pyritty myös tukemaan suuntaviivaopintojen kehittämistä sekä vahvistamaan vapaan sivistystyön henkilöstön mahdollisuuksia tehdä tavoitteellista tutkimustyötä. Kansanopistoista ohjelman eri toimintoihin osallistui yhteensä 68 henkilöä.

Vapaan sivistystyön kehittäminen

Toimintakauden aikana jatkettiin aiemmin tehtyä Parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän (PAT) mietinnön painopistealueisiin liittyntä kansanopistotyön arviointia ja kehittämistä.

KANSA -hankkeessa tarkasteltiin kansalaisaktiivisuutta kolmesta näkökulmasta:

- kansanopistojen ja niiden taustajärjestöjen yhteyksien kautta
- koulutuksellisen tasa-arvon vahvistamisen kautta
- globaalin kansalaisuuden, kansainvälisyyskasvatuksen ja sosiaalisesti kestävä kehityksen kautta.

Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman toimeksiantona toteutettiin yhteistyössä Kansan Sivistystyön Liiton kanssa selvitys kansansivistyksen ja vapaan sivistystyön mahdollisuuksista ns. vetäytyvien kansalaisten yhteiskuntaan sitouttamisesta (ks. kuva alla).

Suomen Kansanopistoyhdistys ja Opintokeskusseura edustajanaan Kansan Sivistystyön Liitto KSL julkaisivat yhteistyössä kirjasen *Yhteisöllisyyden sytykkeitä*. Kirja toteutettiin osana Vanhasen I -hallituksen Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmaa. Sen kirjoittivat **Anneliina Törrönen** (KSL) ja **Anna Kirstinä** (Suomen Kansanopistoyhdistys).

³ Avustuspäätös löytyy ministeriön sivuilta osoitteesta: www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/avustukset/opintotietelirahoitukset/myoennetyt/liitteet/kansanopistot_opintotietelirahoitus08.pdf

Opetusministeriön tuella toteutettiin oppimisvaikeuksiin, opinnolliseen kuntoutukseen, erilaisten oppijoiden haasteisiin ja oppilashuoltoon liittynyt kansanopistojen henkilöstön täydennyskoulutus ”Pysytään pinnalla – Eväitä opinnolliseen kuntoutukseen”. Koulutus koostui seminaareista (2) ja teemaryhmätyöskentelystä. Koulutuskonaisuuden suoritti yhteensä 34 eri henkilöstöryhmiin kuuluvaa työntekijää 27 opistosta.

Kansanopistoyhdistys on osallistunut vapaan sivistystyön toimintamuotojen kestävä kehityksen edistämistyöhön yhteisessä, Vihreän Sivistys- ja Opintokeskuksen, ViSiOn koordinoimassa hankkeessa. Kestävä kehityksen periaatteiden ja aktiivisen kansalaisuuden toimien edistymistä kansanopistoissa selvitettiin vuonna 2007⁴. Selvitykseen vastanneet totesivat opistojen tietoisuuden ympäristön tilasta lisääntyneen ja asenteiden muuttuneen myönteisemmiksi. Haasteena on lisääntyneen velvollisuudentunnon muuttaminen kestävä kehityksen toiminnaksi ja teoksi. Kestävä kehityksen työryhmän puheenjohtaja, rehtori Kaisa Lindström nimettiin Suomen kestävä kehityksen toimikuntaan kaudelle 2008 – 2012.

Opintosetelikoelulla hankittiin syyslukukauden 2006 aikana kokemuksia opiskelijakohtaisen rahoituksen toimivuudesta. Kokeilun tuloksista koottiin selvitys yhdistyksen toimesta. Koulutuksellisen tasa-arvon kannalta opintoseteli koettiin merkittävänä mahdollisuutena. Selvityksessä todettiin mm. hakevan toiminnan ja rekrytoinnin haasteellisuus, tarve kehittää eri viranomaistahojen yhteistyötä ja sidosryhmien perehdyttämistä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tilanteeseen. Opintojen järjestäminen edellyttää moniammatillista yhteistyötä sekä järjestöjen, viranomaisten ja muiden oppilaitosten välistä yhteistyötä. Onnistuneen kokeilun jälkeen opintosetelirahoitusta on valtion talousarviossa jatkettu ja laajennettu.

Kehittämisen jatkoksi on suunniteltu opistojen maahanmuuttajakoulutuksen vahvistamiseen tähtäävä hanke (OPH), opetushenkilöstön valmiuksia, johtajuutta ja arviointiosaamista kehittävä opetushenkilöstön kehittämishanke (OPH) sekä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden hakevan toiminnan, vertaistuen ja yhteisöllisen oppimisen mallin kehittämiseen tähtäävä hanke (RAY). Näitä koskevat hakemukset laadittiin keväällä 2008.

Tutkintotavoitteisen koulutuksen kehittäminen

Kansanopistojen ammatillisen koulutuksen työryhmän tehtävänä on ollut vahvistaa ammatillista koulutusta järjestävien opistojen verkostoa ja seurata ammatillisen koulutuksen valtakunnallista arviointia sekä järjestäjä-rakennetta koskevia prosesseja, erityisesti ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon kokoamishanketta (VAUH-TI) ja ammatillisesti suuntautuneen koulutuksen kokonaisuudistusta (AKKU-hanke). Yhdistys on osallistunut niiden valmistelutyöhön, laatinut niitä koskevia selvityksiä ja järjestänyt neuvotteluja mm. muiden yksityisten koulutuksen järjestäjien kanssa. Toimintakauden aikana on järjestetty kolme kansanopistojen ammatillista koulutusta käsittelevää seminaaria.

Perusopetus ja lukio-opetus

32 kansanopiston järjestämä perusopetus on pääsääntöisesti lisäopetusta. ”Kansanopistokympeillä” oli opiskelijoita kaikkiaan noin 800. Opiskelijamäärä on jonkin verran kasvanut, mutta lisäopetuksen jääminen uudistetun sähköisen yhteishakujärjestelmän ensimmäisen vaiheen ulkopuolelle on kevään 2008 aikana jonkin verran vähentänyt kymppien hakijamääriä. Opistot ovat kehittäneet omien lisäkoulutustensa sisältöjä (ns. ”teemakymppit”) ja keskinäistä yhteistyötään. Yhdistys on myös osallistunut kansanopistokymppien verkosto- ja hankekokouksiin ja kehittänyt yhteistyössä Opetushallituksen kanssa yhteishakua täydentäviä hakupalveluita. Kansanopistojen perusopetuksen oma yksikköhinta on ollut yksi keskeisistä yhdistyksen edunvalvonnan tavoitteista.

Lukio-opetusta (aikuislukio) järjestää kuusi kansanopistoa. Niissä on kaikkiaan 800 opiskelijaa, joista 450 on nettilukion etäopiskelijoita. Vain yksi lukioista on ollut mukana yhteishaussa. Aikuislukio-opiskelijoiden määrän yleinen väheneminen on heijastunut myös kansanopistolukioihin ja ne ovat yhdessä pyrkineet kehittämään yhteistyötään markkinoinnissa ja pedagogisessa kehittämisessä.

Yhdistyksen tavoitteena on ollut jäsentää ja tuoda esille kansanopistojen merkitystä koulutuspolun ns. nivelvaiheiden koulutusten monialaisena järjestäjänä. Yleissivistävä, tutkintoon johtavan koulutus on nähty luontevana osana kansanopistojen ydintehtävää. Samaa ”kansanopistokampuksen” näkökulmaa on eri yhteyksissä sovellettu myös opistojen ammatilliseen koulutukseen.

Avoin yliopisto

Vapaan sivistystyön oppilaitokset ja yliopistojen täydennyskoulutuskeskukset saivat vuoden 2007 alussa opetusministeriöltä tehtäväksi selvittää avoimen yliopisto-opetuksen järjestämisen käytäntöjä, palvelurakennetta ja yhteistyön kehittämismahdollisuuksia. Yhdistys asetti tätä varten oman työryhmän jonka johdolla tehtiin kansanopistojen avointa yliopisto-opetusta koskeva kartoitus ja alustava kehittämissuunnitelma selvitystä ja viranomaisille jätettyjä hakemuksia varten. Yhdistyksen hallinnolla on ollut myös omia neuvotteluja avoimen yliopiston foorumin kanssa.

Tilikarttatyo ja tilastoinnin kehittäminen

Kansanopistojen taloudellisia toimintaedellytyksiä arvioitaessa on kiinnitetty huomiota kansanopistotyön kustannusten raportointiin. Kysymys on noussut esille myös ns. pelisääntötyön yhteydessä. Yhdistys asetti työryhmän laatimaan uutta tilikarttamallia kansanopistojen käyttöön. Työryhmän tehtävänä on ollut myös seurata opetusministeriössä virkamiestyönä tapahtuvaa vapaan sivistystyön tiedonkeruun kehittämistä. Yhdistys on omalta osaltaan varautunut kansanopistotyötä koskevan tilastotietotarpeen lisääntymiseen kehittämällä tietokantapohjaista tiedonkeruujärjestelmäänsä.

⁴ Suomen Kansanopistoyhdistyksen raportti Kestävä elämäntavan oppimista kansanopistoissa

- Viisi vuotta Baltic 21 Education - ohjelman ajanjäljissä: www.kansanopistot.fi/yhdistys/keke/kekeraportti_2008.pdf

Arviointi

Koulutuksen arviointineuvosto toteutti kertomuskauden aikana kaksi vapaan sivistystyön arviointia: Vapaan sivistystyön oppilaitosrakenne ja palvelukyky (2006) sekä Vapaan sivistystyön vaikuttavuus ja suuntaviivaopinnot (2007). Vuosina 2006 – 2007 arviointineuvosto on toteuttanut kansanopistotoimintaa sivuavia arviointeja myös ammatilliseen koulutukseen liittyen⁵. Kansanopistot ja Kansanopistoyhdistys olivat arviointiprosesseissa aktiivisesti mukana. Arviointeja käsiteltiin mm. rehtoripäivillä ja ammatillisen koulutuksen neuvottelupäivillä.

Yhdistys järjesti syksyllä 2007 työseminaarin ”Arviointi arjen työkaluiksi” jatkoksi kansanopistojen dialogille arvioijien kanssa. Keskustelussa nostettiin esiin huoli siitä, että arvioinneissa käytetyt mittarit eivät tuota relevanttia tietoa kansanopistojen monimuotoisesta toiminnasta. Tärkeänä arvioinnin kehittämisen tavoitteena nähtiin kansanopistotyön käsitteiden avaaminen ja niiden vahvempi artikulointi. Kansanopistotoiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus on nostettava paremmin esiin: kansanopistopedagogiikan vaikuttavuusmittareiden kehittäminen nostettiin tärkeäksi tavoitteeksi. Arviointi tulisi toteuttaa kehittävää arvioinnin mallia hyödyntäen kansansivistyksen toimintamuotoja ymmärtävän arvioinnin työkaluja niin sisäiseen (itse-), keskinäiseen kuin ulkoiseen arviointiin.

Näkyvyyden ja tunnettuuden vahvistaminen

Kansanopistoyhdistyksen ulkoisen viestinnän ja tiedotustoiminnan tavoitteena on kansanopistotyön tunnetuksi tekeminen ja opistojen näkyvyyden parantaminen. Sisäisen tiedotustoiminnan tehtävänä on auttaa opistoja niiden oman tehtävän toteuttamisessa, helpottaa opistojen keskinäistä verkottumista sekä antaa työkaluja opistojen omaan tiedotustoimintaan.

Kansanopisto – Folkhögskolan -lehti

Kansanopisto – Folkhögskolan -lehti on toiminut kansanopistokentän yhdyssiteenä, tiedonvälittäjänä ja identiteetin vahvistajana. Lehti on välittänyt myös tietoa ja käsitystä kansanopistoista ja niiden toiminnasta ulkoisille kohderyhmille.

Kansanopistoyhdistys on seurannut Kansanvalistusseuran ja Kansalais- ja työväenopistojen liiton alulle panemaa vapaan sivistystyön yhteistä lehtihanketta. Yhdistyksen puheenjohtaja on kuulunut hankkeen ohjausryhmään. Kansanopistoyhdistyksessä on samalla arvioitu oman lehden tehtävää ja merkitystä. Keskustelujen tuloksena määriteltiin, että Kansanopisto-lehti on yhteisölehti ja sisäinen tiedotuslehti. Väilillisesti sillä tavoitetaan myös asiakkaat eli päättäjät, viranomaiset, ohjaustahot.

⁵ Koulutuksen arviointineuvoston raportit ovat luettavissa seuraavasta linkistä: www.edev.fi/portal/julkaisu

Raportit:

Yhteisiin pöytiin. Ammatillisen koulutuksen aluekehitys-vaikutukset; Julkaisu_nro_27.pdf

Aikuisten näyttötutkintojärjestelmän toimivuus; Julkaisu_nro_26.pdf

Vapaan sivistystyön vaikuttavuus ja suuntaviivaopinnot; Julkaisu_nro_25.pdf

Vuxenutbildningsfältet. Utvärdering av fritt bildningsarbete och yrkesinriktad vuxenutbildning; Publikation_nr_17.pdf

Vapaan sivistystyön oppilaitosrakenne ja palvelukyky; Julkaisu_nro_16.pdf

Kansanopisto – Folkhögskolan -lehden ulkoasua uudistettiin kehittämiskeskustelujen tuloksena vuoden 2008 alusta antamalla taitto ulkopuoliselle ammattilaiselle ja siirtymällä osaksi neliväripainatukseen.

Näin se profiloit kansanopistoliiikettä ja vahvistaa sen ulkoista näkyvyyttä. Lehti toimii identiteetin vahvistajana ja imagon muokkaajana sekä kansanopistoliiikkeen sisällä että sen ulkopuolella. Käytyjen keskustelujen tuloksena oma lehti on päätetty säilyttää ja kehittää sitä sekä olla eri tavoin muuten mukana yhteislehtihankkeessa.

Vuosi 2008 on Kansanopisto – Folkhögskolan -lehden 80-vuotisjuhlavuosi. Lehti on ilmestynyt yhtäjaksoisesti vuodesta 1928 lähtien syksyn 1927 näytenuumeron jälkeen. Lehden juhlavuoden työryhmä ja toimitusneuvosto ovat ideoineet juhlavuoden viettoa, joka on sisältänyt ulkoasu-uudistuksen ja syyskuu 2008 suunnitellun juhlaseminaarin. Ulkoasua uudistettiin vuoden 2008 alusta antamalla taitto ulkopuoliselle ammattilaiselle ja siirtymällä osaksi neliväripainatukseen. Lehden sisältörakennetta on myös jännevoitettetty.

Kansanopisto – Folkhögskolan -lehdestä on ilmestynyt viisi numeroa kalenterivuodessa. Kullakin numerolla on ollut oma kansanopistotyötä heijastava teemansa. Vuosina 2007 ja 2008 lehden kakkosnumerossa on käsitelty sekä entisten että nykyisten opiskelijoiden kokemuksia. Tästä numerosta on otettu suurempi painos ja se on jaettu opinto-ohjaajille ja työvoimatoimistoille.

Painettu lehti on ilmestynyt pdf -versiona kotisivuilla, jonne se on myös sähköisesti arkistoitu. Lehdestä on tehty 100 kappaletta sidottuja vuosikertoja, jotka on toimitettu opistojen kirjastoille.

Vuosi 2008 on Kansanopisto – Folkhögskolan -lehden 80-vuotisjuhlavuosi. Lehti on ilmestynyt yhtäjaksoisesti vuodesta 1928 lähtien syksyn 1927 näytenuumeron jälkeen.

Kansanopisto – Folkhögskolan -lehden toimituksesta vastannut toimitusneuvosto on kokoontunut kertomuskauden aikana 12 kertaa. Toimitusneuvosto on myös ideoinut yhdistyksen tiedotustoimintaa. Toimitusneuvoston jäsenet on mainittu liitteessä 1.

Lehden painosmäärä on ollut 1 500 kappaletta ja tilausmäärä noin 1 000 kappaletta. Lehteä on jaettu lisäksi vaihto- ja ilmaisjakeluna viranomaisille ja muille yhteistyötahoille sekä tiedotusvälineille noin 250 kappaletta.

Kertomuskauden aikana ilmestyneiden lehtien teemat:

2006 syksy

4/2006 Pedagogiikka

5/2006 Alueteema

2007

1/2007 Ohjaus ja neuvonta

2/2007 Opiskelijatarinat

3/2007 Yhdenvertaiset mahdollisuudet

4/2007 Kansanopistotyön muuttuminen

5/2007 Aktiivinen kansalaisuus

2008 kevät

1/2008 Kulttuurienvälinen vuoropuhelu

2/2008 Mun juttu – meidän juttu

3/2008 Käden taidot ja taide

Verkkoympäristö ja tietokanta

Yhdistyksen verkkosivut jakautuvat kolmeen pääosaan: kansanopistoista ja niiden opiskelutarjonnasta kertovat sivut, kansanopistoissa työskenteleville tarkoitetut yhdistyksen sivut sekä Kansanopisto-lehden verkkosivusto. Yhdistyksen tietokantajärjestelmän avulla on kerätty opistoilta tietoa muun muassa niiden tarjoamasta koulutuksesta, opistojen henkilöstöstä ja opiskelijatilastoista.

Yhdistyksen sekä sisällöllisesti että ulkoasullisesti uudistetut verkkosivut otettiin käyttöön toukokuussa 2007. Kesän aikana sivuilla oli kaikille avoin nettikilpailu, jossa kysyttiin kansanopistokokemuksista, käsityksistä kansanopistosta ja kokemusta sivujen toimivuudesta. Kilpailussa jaettiin kaksi kurssipalkintoa, jotka olivat lahjoittaneet Kankaanpään opisto ja Lahden kansanopisto sekä kaksi kirjapalkintoa. Vastauksia saatiin yhteensä noin 370 kappaletta.

Kertomuskauden aikana saatiin päätökseen myös tietokantauudistus. Sivut ovat uudistuneet sisällöllisesti, toiminnallisesti ja graafisesti. Lisäksi kertomuskaudella avattiin uusi verkkoportaaali palvelemaan opistoja, jotka tarjoavat perusopetuksen lisäopetusta. Kymppilinjat ovat osoitteessa www.kansanopistokymppit.fi.

Opistoja on kehoitettu päivittämään omaa pitkä- ja lyhytkestoista tarjontaansa tietokantaan mahdollisimman tiheästi, jotta yhdistyksen kotisivujen hakukoneilta löytyy mahdollisimman ajantasainen tieto.

Opetushallitus ylläpitää OPTI-tietokantaa ja siihen perustuvaa Koulutusnettiä (uudistettuna KOULUTA-tietokanta). Opetushallitus on myös toiminut käytännössä sähköisen yhteishakujärjestelmän www.haeny.fi www.studieval.fi luomisessa. Yhteyttä Opetushallitukseen on ylläpidetty säännöllisesti ja tiedotettu muun muassa

OPTI-tietokannan päivityksistä. Opetushallituksen kanssa on myös neuvoteltu sähköiseen yhteishakuun liittyvistä kysymyksistä kuten kymppiluokkien näkyvyydestä.

Yhdistyksen tiedottaja ja verkkotiedottaja ovat osallistuneet opetusministeriön ylläpitämän Opintoluotsi-tietopalvelun ohjausryhmän toimintaan.

Julkaisut

Kertomuskauden aikana on julkaistu kaksi pitkäkestoisesta koulutuksesta kertovaa esitettä: Opiskele kansanopistossa, opinnot 2007 – 2008, Folkhögskolestudier 2007 – 2008 ja Opiskele kansanopistossa, opinnot 2008 – 2009, Folkhögskolestudier 2008 – 2009. Molempien esitteiden painos oli 23 000 kappaletta, ja sitä on jaettu muun muassa työvoimahallintoon, KELAan, opinto-ohjaajille, nuoriso- ja aikuisasteen oppilaitoksiin, kirjastoihin, varusmiestoimikunnille, tiedotusvälineille sekä nuoriso- ja harrastustoiminnan keskuksiin. Huhti-toukokuun vaihteessa esitteistä on tehty lisäjakelu opinto-ohjaajille. Esitteet on julkaistu myös pdf-tiedostona yhdistyksen kotisivuilla.

Kertomuskauden aikana on julkaistu kaksi Kansanopistojen osoite- ja henkilöstöhakemistoa, joiden painos on ollut 1.100 kappaletta. Hakemistoa on myyty opistojen lisäksi ulkopuolisille tahoille sekä jaettu yhteistyökumpaneille.

Kansanopistoyhdistys on tiedottanut ajankohtaisasioista opistokentälle sekä sähköisissä kirjeissä ja tiedotteissa että kotisivuilla.

Muu tiedotustoiminta ja yhteistyö

Tiedotusvälineille on toimitettu tiedotteita linjaesitteen ilmestymisestä, kurseista ja muista ajankohtaisista asioista. Erillisiä tiedotteita on toimitettu mm. opintosetelikoulutuksesta, pitkäkestoisesta koulutuksen alkamisesta ja kansanopistokympeistä. Kansanopistopäivien ja tiettyjen rehtorikokousten yhteydessä on järjestetty tiedotustilaisuuksia.

Aineistoa ja juttuvinkkejä on välitetty Opettaja- ja OPO-lehtiin sekä Kansanvalistusseuran ja Kansalais- ja työväenopistojen liiton ylläpitämään Sivistysnet-verkkolehden. Kansanopisto-koulutuksesta kertovia maksullisia ilmoituksia on kertomuskauden aikana julkaistu Abikalenterissa, OPO-lehdessä ja Voima-lehdessä.

Yhdistyksen edustajat ovat osallistuneet Vapaan sivistystyön yhteisjärjestön tiedottajatapaamisiin, joissa on kehitelty yhteistyömalleja ja järjestetty koulutusta. InfoNet Adult Education eurooppalaisen lehtiprojektin suomalaiset toimijat ovat kokoontuneet keskinäisiin suunnittelu-tapaamisiin. Yhdistys on lisäksi osallistunut vuotuisen Aikuisopiskelijan viikon ideointiin ja viikosta tiedottamiseen.

Kansanopistoyhdistys on lisäksi järjestänyt kansanopistotiedottamiseen ja -markkinointiin liittyvää koulutusta seuraavasti:

Kansanopistotiedottamisen kurssi, 5. – 6.10.2006, Turku
Kansanopistotiedottamisen kurssi, 20. – 21.11.2006, Kauniainen

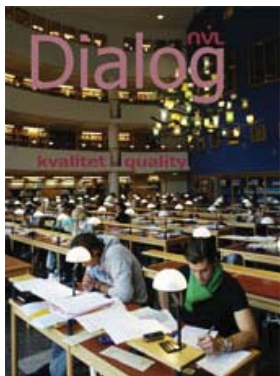
Koulutus- ja ideapäivät kurssisihteereille ja muulle toimistohenkilöstölle, 15. – 16.4.2008, Helsinki ja Tallinna

Pohjoismainen tiedotusyhteistyö

Kansanopistoyhdistyksellä on pohjoismaisen aikuiskoulutusyhteistyön tiedotusvastuu. Yhdistyksen verkkotiedottaja on vastannut Aikuisten oppimisen pohjoismainen verkoston NVL:n (Nordiskt nätverk för vuxnas lärande) kotisivujen päivityksestä, koonnut NVL:n sähköisen uutiskirjeen sekä vastannut DialogWeb-verkkolehden taitosta.

Kansanopistoyhdistys on vastannut painetun Dialog -lehden julkaisemisesta alkuvuodesta 2005. Pohjoismaisen aikuiskoulutusalan julkaisu Dialog sisältää valikoiman lehden verkkoversiossa vuoden aikana julkaistuja artikkeleista. Lehden painosmäärä oli 4 000 kpl. Lisäksi julkaistiin kertomuskauden aikana kaksi erikoisteemanumeroa: Syyskuussa 2006 Dialog – Lärande i arbetslivet (oppiminen työelämässä) sekä huhtikuussa 2008 Dialog – Kvalitet (laatu).

Kansanopistoyhdistyksen edustajat ovat osallistuneet vuotuisiin pohjoismaisten kansanopistoyhdistysten tiedustustoimistojen tapaamisiin. Elokuussa 2007 tapaaminen järjestettiin Västra Nylands folkhögskolassa ja Raseborg-opistolla Karjaalla.

Eurooppalainen tiedotusyhteistyö

Kansanopisto – Folkhögskolan -lehti on ollut mukana saksalaisen Akademie Klausenhofin koordinoimassa kolmevuotisessa InfoNet Adult Education -projektissa. Se on syksyllä 2005 alkanut Grundtvig 4 -verkostohanke, joka on eurooppalaisten aikuiskasvatuslehtien ja -julkaisujen yhteistyöfoorumi ja uutispankki. Projekti julkaisee muun muassa kuusi kertaa vuodessa ilmestyvää uutiskirjettä. Projektin toisen vuoden päätöskonferenssi järjestettiin 24. – 27.10.2007 Työväen Akatemiassa Kauniaisissa.

Kansanopistojen kansainvälinen toimintaympäristö

Pohjoismainen yhteistyö

Kansanopistoyhdistys toimi Pohjoismaisen Kansanopistoneuvoston (NFR – Nordiska folkhögskolerådet) puheenjohtajamaana elokuussa 2005 alkaneen kaksivuotiskauden ajan heinäkuun 2007 loppuun: NFR:n puheenjohtajana toimii Kansanopistoyhdistyksen 1. varapuheenjohtaja rehtori Henrik von Pfaler ja sihteerinä yhdistyksen pääsihteer. Kansanopistoneuvoston puheenjohtajamaana laatimassa toimintastrategiassa korostettiin aktiivisen, erityisesti globaalin kansalaisuuden sekä kansansivistystyön yhteispohjoismaisen demokratitradition merkitystä. Puheenjohtajamaana yhdistys vastasi NFR:n yhteisten hankkeiden ja tilaisuuksien valmistelusta sekä projektien hallinnosta.

Yhdistys on saanut sekä NVL:n tiedotustehtävän että NFR:n puheenjohtajuuden hoitamisesta erilliset korvaukset, jotka ovat lisänneet projektitoiminnan tuottoja vuonna 2006 noin 40%.

Muu kansainvälinen yhteistyö

Kansanopistoyhdistys on järjestänyt kansanopistojen kansainvälistymiseen liittyvää koulutusta seuraavasti: Kansainvälisyyspäivä kansanopistoille, 8.11.2006, Marta-hotelli, Helsinki ja Kansainvälistyvä kansanopisto, 27. – 28.11.2007, Helsingin Evankelinen Opisto.

Kansanopistoyhdistys on ollut edustettuna European Association for the Education of Adults -järjestössä Vapaan sivistystyön yhteisjärjestön ja Pohjoismaisen kansanopistoneuvoston kautta. International Council for Adult Education -järjestön jäsen yhdistys on ollut VSY:n kautta.

Aktiivisen kansalaisuuden ja monikulttuurisen oppimisen teemat ovat olleet keskeisesti esillä myös yhdistyksen kansainvälisessä toiminnassa. Yhdistys koordinoi Pohjoismainen kansanopistoneuvoston ja Linköpingin yliopiston yhteistä *Mot en global folkbildningspedagogik* -hanketta.

Yhdistys on osallistunut edelleen 14 muun maan Grundtvig1 –projektiin "NILE – Network - Intercultural Learning in Europe". Yhdistyksen koordinoima pohjoismainen verkostoituminen ja Saksan kansalaisopistoyhdistyksen (IIZ/DVV) koordinoima NILE -projekti ovat osaltaan täydentäneet toisiaan.

Vapaan sivistystyön toimijoilla oli vuosina 2005 - 2007 yhteishanke, jonka tarkoituksena on edistää kestävä kehitystä ja tuoda esiin sitä, että vapaa sivistystyö on ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä pohjalla. Syksyllä 2006 hankkeelle laadittiin logo, joka välittää tätä viestiä. Logon suunnitteli Cityfolkhögskolanin graafikko **Alexander Zach**. Logon tarkoituksena on tehdä tunnetuksi vapaata sivistystyötä käsitteenä ja sitä kuinka vapaan sivistystyön opinnot ja toiminta ovat osa kestävä kehitystä.

3. SUOMEN KANSANOPISTOYHDISTYS

3.1 Jäsenistö, kunniajäsenet, ansiomerkit, muistamiset

Suomen Kansanopistoyhdistys – Finlands Folkhögskolförening ry:ssä on toimintakauden päättyessä jäseninä 87 kansanopistojen ylläpitäjyhteisöä. Yhdistyksen hallitus hyväksyi 6.8.2007 pidetyssä kokouksessa uudeksi jäseneksi Pohjantähti-opiston kannatusyhdistys ry:n.

Yhdistyksen kutsuttuina kunniajäseninä olivat kertomuskauden päättyessä seuraavat, kansanopistotyössä erityisen ansioituneet henkilöt:

Fagerlund, Sten-Erik, rehtori
 Kauppinen, Liisa, toiminnanjohtaja
 Kiuru, Sakari, pääjohtaja
 Laatikainen, Erkki, päätoimittaja
 Launonen, Eva, rehtori
 Lehtinen, Veli, yhteiskuntatieteiden maisteri
 Lipasti, Esa, opetusneuvos
 Määttä, Viljo S, maakuntaneuvos
 Pietikäinen, Margareta, rehtori
 Pulkkinen, Heikki, opetusneuvos
 Rautavirta, Eero, rehtori
 Tiensuu, Kyllikki, dosentti
 Tuomi-Nikula, Liisa, apulaisrehtori
 Tuomisto, Jukka, professori

Yhdistyksen hallitus myönsi opistojen ylläpitäjien hake-
 muksesta kertomuskauden aikana 28 kunniamerkkiä an-
 siokkaasta toiminnasta kansanopistotyön hyväksi sekä
 32 kultaista ansiomerkkiä ja 66 hopeista ansiomerkkiä
 vähintään 30 vuotta ja vastaavasti 20 vuotta ansiokasta
 kansanopistotyötä tehneille henkilöille.

Yhdistys jakoi kansanopistojen työntekijöille kertomus-
 kauden aikana opinto- ja matka-apurahoja yhteensä
 4.260 euroa. Apurahoja sai kaikkiaan 22 kansanopisto-
 jen työntekijää. Yhdistyksen henkilöjäsenille tarkoitettua
 apurahakäytännöstä luovuttiin keväällä 2007 ja hallitus
 päätti aloittaa uuden stipendin jakamisen opistoyhteisöil-
 le kansanopistotyötä hyvin ja kestäväällä tavalla edistä-
 neestä "Kansanopistoteosta".

Yhdistyksen edustajat esittivät tervehdyksiä ja osallistui-
 vat kansanopistoliikkeen juhlatilaisuuksiin kertomuskau-
 den aikana kaikkiaan 15 kansanopistossa (liite 3).

Helsingin Evankelisella Opistolla 13.6.2006 pidetyssä
 vuosikokouksessa oli läsnä 88 äänioikeutettua kokous-
 edustajaa 37 omistajayhteisön valtuuttamina. Valamon
 kansanopistolla 10.8.2007 järjestetyssä vuosikokoukses-
 sa taas oli 89 äänioikeutettua edustajaa 35 eri omistaja-
 yhteisöstä.

3.2 Hallinto; vuosikokous, hallitus ja työryhmät

Yhdistyksen hallituksen puheenjohtajana ovat toimineet
 rehtori Ville Marjomäki vuoden 2006 loppuun ja rehtori
 Hannu Salvi vuoden 2007 alusta. Ensimmäisenä va-
 rapuheenjohtajana on ollut rehtori Henrik von Pfaler ja
 toisena varapuheenjohtajana rehtori Kaisa Lindström,
 molemmat koko kertomuskauden ajan.

Kansanopistoyhdistyksen hallituksessa on 12 jäsentä.
 Vuoden 2007 aikana on hallitustyöskentelyssä kokeiltu

työnjakoa, jossa hallituksen jäsenet asiantuntemuksen-
 sa ja mielenkiintonsa mukaan ovat valinneet vastuu-
 alueita, joita seuraavat tarkemmin. Tällä työnjaolla on
 pyritty asiantuntijuuden vahvistamiseen, tehostamaan
 asioiden sisäistä valmistelua ja tiedonhankintaa sekä
 osallistumaan leveämmällä rintamalla alan tilaisuuksiin.
 Seurattavien koulutuspoliittisten asioiden määrä on ker-
 tomuskaudella entisestään lisääntynyt. Työnjaolla ja "mi-
 nisterimallilla" on myös tehostettu hallituksen jäsenten ja
 yhdistyksen toimiston yhteistyötä.

Hallituksen ja sen työvaliokunnan kokouksiin ovat osal-
 listuneet puhevaltaisina yhdistyksen vastuulliset toimi-
 henkilöt sekä Kansanopistolehden päätoimittajat Hannu
 Salvi (vuoden 2006 loppuun) ja Jari Valtari (vuoden 2007
 alusta). Hallitus kokoontui kertomuskauden aikana 13
 kertaa. Hallituksen kaikki jäsenet on mainittu liitteessä
 1.; samoin työvaliokunnan ja työryhmien kokoonpanot.

Kertomuskauden aikana erilaisia, hallituksen asettamia
 työryhmiä oli toiminnassa kaikkiaan kymmenen (10).
 Niiden työhön osallistui kansanopistotyön asiantuntijoita
 kaikkiaan 30 eri opistosta. Lisäksi kansanopistoliikkeen
 edustajia on mukana viranomaisten ja yhteistyötahojen
 asettamissa työryhmissä sekä jäsenyyjärjestöjen hallin-
 nassa ja asiantuntijaelimissä (liite 2.; edustukset).

Kertomuskaudella ovat toimineet seuraavat työryhmät
 (työryhmien kokoonpanot, ks. liite 1.):

- Ammatillisen koulutuksen työryhmä, puheenjohtajana
 rehtori Antero Saarivirta
- Avoimen yliopisto-opetuksen kehittämisryhmä, puheen-
 johtajana rehtori Teemu Kakkuri
- KANSA –ohjausryhmä
- Kansanopistolehden juhluvuoden suunnitteluryhmä,
 puheenjohtajana rehtori Hannu Salvi
- Kansanopisto –lehden toimitusneuvosto puheenjohtaja
 na rehtori Hannu Salvi/rehtori Jari Valtari
- Kestävän kehitys –projektin suunnitteluryhmä, puheen-
 johtajana rehtori Kaisa Lindström
- KOJOKO –koulutuksen koordinaatioryhmä
- OPIKU –suunnitteluryhmä
- Pelisääntötyöryhmä
- Tilikarttatyöryhmä, puheenjohtajana talouspäällikkö
 Jorma Kallio.

3.3 Yhdistyksen talous, tilintarkastajat

Yhdistyksen kirjanpitoa on hoitanut Kansallispalvelu Oy.
 Toiminnasta aiheutuneet kulut on katettu saaduilla yleis-
 ja hankeavustuksilla, jäsenmaksuilla sekä palvelusten
 myynnillä. Talousarvion ja tilikauden tuloksen vastaa-
 vuus on ollut hyvä. Tilivuoden 2006 tulos oli 5.138, 23
 euroa alijäämäinen ja vuoden 2007 tulos 4.936,36 euroa
 ylijäämäinen. Tuloslaskelma ja tase 1.1. - 31.12.2007 on
 liitetty tähän toimintakertomukseen hallituksen hyväksy-
 mässä muodossa. Numerotietoja täydentää tilintarkasta-
 jien kertomus.

Tilintarkastajina olivat ekonomi Asko Vuorenalusta, KHT
 ja talousjohtaja Voitto Takala sekä varalla talouspäällikkö
 Ilkka Marjanen, HTM ja hallintopäällikkö Seppo Vetten-
 ranta. Vuoden 2006 ja 2007 tilit tarkastivat Asko Vuoren-
 alusta ja Voitto Takala.

3.4 Toimisto ja henkilöstö

Yhdistyksen toimiston viidestä toimihenkilöstä oli kertomuskauden lopussa neljä (palvelusihteeri, pääsihteeri, suunnittelija ja tiedottaja) vakinaisessa työsuhteessa ja yksi (verkkotiedottaja) määräaikaisessa työsuhteessa.

Yhdistyksen palveluksessa ovat kertomuskaudella työskennelleet:

palvelusihteerinä Marja-Leena Evinen

pääsihteerinä Jyrki Ijäs

projektisuunnittelijana Anna Kirstinä (1.11.2005 alkaen, ts. suunnittelijana 1.2.2007 – 31.1.2008)

ts. suunnittelijana Paula Kuusipalo (15.1.2008 alkaen)

suunnittelijana Tytti Pantsar (vanhempainlomalla ja hoitovapaalla 24.3.2006 alkaen)

tiedottajana Sari Virtanen

verkkotiedottajana Larry Kärkkäinen

Yhdistyksen toimisto on sijainnut Svenska folkskolans vänner rf:n omistamassa kiinteistössä os. Annankatu 12 A 18. Toimiston siivouksesta on vastannut Rainer Roos.

Liite 1**HALLITUKSEN, TOIMIKUNTIEN JA TYÖRYHMIEN KOKOONPANO 2006 – 2008****HALLITUS** (13 kokousta, joista 2 puhelinkokousta)**Puheenjohtaja:**

Ville Marjomäki rehtori, Lahden kansanopisto (- 2006)
 Hannu Salvi rehtori, Keski-Suomen opisto (-2009)
 Kansanopisto-lehden päätoimittaja (puhevaltainen jäsen (-2006))

Jäsenet:

Helena Ahonen rehtori, Sisälähetysseuran oppilaitos (-2008)
 Pirkko Hammarén apulaisrehtori, Jyväskylän kr opisto (-2010)
 Timo Heinola rehtori, Kuurojen kansanopisto (-2009)
 Paula Ilén rehtori, Eurajoen kristillinen opisto (-2007)
 Teemu Kakkuri rehtori, Helsingin Evankelinen Opisto (-2010)
 Jorma Kallio talouspäällikkö, Lapuan kristillinen opisto (- 2008)
 Paula Kuusipalo rehtori, Viittakiven opisto (2007-, esteellinen 15.1.2008-)
 Olli Laurila rehtori, Kymenlaakson Opisto (- 2009)
 Kaisa Lindström rehtori, Otavan Opisto (- 2009)
 Eero Lonkila rehtori, Haapaveden Opisto (-2009)
 Jaakko Masonen rehtori, Oriveden Opisto (2005 - 2007)
 Martin Näse kurssekreterare, Kronoby folkhögskola (- 2008)
 Henrik von Pfaler rektor, Cityfolkhögskolan (-2010)
 Veikko Ranttilä rehtori, Raseborg-opisto (2006-2008)
 Arja Sahlberg opettaja, Alkio-opisto (- 2006)
 Jari Valtari Kansanopisto-lehden päätoimittaja (puhevaltainen jäsen), rehtori,
 Raseborg-opisto (2007 alkaen)

Sihteeri:

Jyrki Ijäs pääsihteeri, SKY

TYÖVALIOKUNTA (10 kokousta)**Puheenjohtaja:**

Ville Marjomäki hallituksen puheenjohtaja (-2006)
 Hannu Salvi hallituksen puheenjohtaja (2007 -)

Jäsenet:

Henrik von Pfaler 1. varapuheenjohtaja
 Kaisa Lindström 2. varapuheenjohtaja
 Helena Ahonen
 Veikko Ranttilä
 Arja Sahlberg (2005-2006)
 Hannu Salvi Kansanopisto-lehden päätoimittaja (puhevaltainen jäsen) (-2006)
 Jari Valtari Kansanopisto-lehden päätoimittaja (2007-)

Sihteeri:

Jyrki Ijäs pääsihteeri

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN TYÖRYHMÄ**Puheenjohtaja:**

Antero Saarivirta rehtori, Kankaanpään opisto

Jäsenet:

Tuula Aamurusko vs. rehtori, Turun kristillinen opisto (kevääseen 2007)
 Helena Ahonen rehtori Sisälähetysseuran oppilaitos
 Markku Hiltunen rehtori, Siikaranta-opisto
 Pentti Lemettinen rehtori, Lapuan kristillinen opisto
 Eero Lonkila rehtori, Haapaveden Opisto
 Hans Sandvik rektor, Norrvalla folkhögskola (kevääseen 2007)
 Anita Sjöholm rektor, Åbolands folkhögskola
 Maija Tenojoki rehtori, Itä-Karjalan kansanopisto
 Tapio Tähtinen talousjohtaja, Seurakuntaopisto (2005-2007)

Sihteeri:

Jyrki Ijäs pääsihteeri, SKY

AVOIMEN YLIOPISTO-OPETUKSEN KEHITTÄMISRYHMÄ**Puheenjohtaja:**

Teemu Kakkuri rehtori, Helsingin Evankelinen Opisto

Jäsenet:

Marja-Riitta Heikkilä rehtori, Paasikivi-opisto

Jorma Keränen rehtori, Alkio-opisto

Kerstin Romberg rektor, Västra Nylands Folkhögskola

Tytti Pantsar asiantuntija

Sihteeri:

Jyrki Ijäs pääsihteeri, SKY

KANSANOPISTO – FOLKHÖGSKOLAN -LEHDEN TOIMITUSNEUVOSTO**Puheenjohtaja:**

Hannu Salvi rehtori, Keski-Suomen Opisto (31.12.2006 saakka)

Jari Valtari rehtori, Raseborg-opisto (1.1.2007 alkaen)

Jäsenet:

Kirsi Blomberg kurssisihteeri, Savonlinnan kr. opisto

Tytti Issakainen tiedottaja, Turun kristillinen opisto

Leena Mattila opettaja, Lahden kansanopisto

Karin Nyström medielärare, Svenska Österbottens folkakademi

Sirku Räihälä lehtityön linjan opettaja, Helsingin Evankelinen Opisto

Pekka Sallila toiminnanjohtaja, Kansanvalistusseura

Aarni Tuominen vararehtori, Työväen Akatemia

Sihteeri:

Sari Virtanen tiedottaja, Suomen Kansanopistoyhdistys

KESTÄVÄ KEHITYS-PROJEKTIN (KEKE) SUUNNITTELUYRYHMÄ**Puheenjohtaja:**

Kaisa Lindström rehtori, Otavan Opisto

Jäsenet:

Paula Ilén rehtori, Eurajoen kristillinen opisto

Martin Näse kurssekreterare, Kronoby folkhögskola

Henrik von Pfaler rektor, Cityfolkhögskolan

Kerstin Romberg rektor, Västra Nylands folkhögskola

Sihteeri:

Anna Kirstinä projektisuunnittelija, SKY

KOJOKO 2 –KOULUTUSOHJELMAN KOORDINAATIORYHMÄ

Jorma Kallio taluspäällikkö, Lapuan kr. opisto

Olli Laurila rehtori, Kymenlaakson Opisto

Kaisa Lindström rehtori, Otavan Opisto

Sihteeri:

Anna Kirstinä projektisuunnittelija, SKY

OPINNOLLISEN KUNTOUTUKSEN -PROJEKTIN (OPIKU) SUUNNITTELUYRYHMÄ

Helena Ahonen rehtori, Sisälähetyssseuran oppilaitos

Aija Lund erityisopettaja, Turun kristillinen opisto

Marjo Nurmi opettaja, Metallityöväen Murikka-opisto

Reetta Kettunen apulaisrehtori, Hoikan opisto / Luovi kansanopisto

Sihteeri:

Anna Kirstinä projektisuunnittelija, SKY

TILIKARTTATYÖRYHMÄ**Puheenjohtaja:**

Jorma Kallio taluspäällikkö, Lapuan kristillinen opisto

Jäsenet:

Raija Heponiemi taluspäällikkö, Aktiivi-Instituutti

Tellervo Hyytiäinen työryhmän asiantuntijajäsen (aik. Oriveden Opisto)

Ritva Mutila taluspäällikkö, Alkio-opisto

Kari-Pekka Pakkala taluspäällikkö, Keski-Suomen Opisto

Pentti Rantanen rehtori, Karkun evankelinen opisto

Liite 2**EDUSTUKSET JA JÄSENYTYDET**

Yhdistys on ollut edustettuna seuraavasti eri järjestöissä, toimikunnissa ja työryhmissä:

- Aikuiskasvatuslehden toimitusneuvostossa pääsihteeri Jyrki Ijäs
- Aikuiskoulutuksen maailma (AIMA) –lehden toimitusneuvostossa rehtori Hannu Salvi
- Aikuiskoulutuksen neuvottelukunta (AIKON) hallituksessa jäsenenä Hannu Salvi ja Jyrki Ijäs
- Aikuiskoulutusneuvostossa varsinaisena jäsenenä rehtori Marja-Riitta Heikkilä ja varajäsenenä rehtori Ville Marjomäki vuoden 2006 loppuun, vuoden 2007 alusta varsinaisena jäsenenä Marja-Riitta Heikkilä
- Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen valmistelun (AKKU) yhteistyöryhmän jäsenenä pääsihteeri Jyrki Ijäs
- Alfred Kordelinin säätiön kansanvalistuksen jaostossa puheenjohtajana Ville Marjomäki, jäsenenä Hannu Salvi, varajäsenenä rehtori Kaisa Lindström
- InfoNet AdultEducation –ohjausryhmässä tiedottaja Sari Virtanen
- Kansanvalistusseuran säätiön hallintoneuvostossa Ville Marjomäki ja suunnittelija Tytti Pantsar
- Kesälukioseuran hallituksessa Tytti Pantsar (sijaisena ts. suunnittelija Anna Kirstinä)
- opetusministeriön asettamassa Vapaan sivistystyön yhteistyöryhmässä (YTR) puheenjohtajana rehtori Ville Marjomäki (- 2007) ja jäsenenä Hannu Salvi (2007-) ja Jyrki Ijäs (- 2006 ja 2008-)
- Pohjoismaisen kansanopistoneuvoston (NFR) hallituksen jäsenenä rehtori Henrik von Pfaler (NFR:n puheenjohtajana 1.8.2007 saakka) ja Jyrki Ijäs (NFR:n sihteerinä 1.8.2007 saakka), varajäsenenä Sari Virtanen
- Rauhankasvatusinstituutin hallituksessa vararehtori Aarni Tuominen, varalla Anna Kirstinä (1.1.2006 alkaen)
- Vapaan sivistystyön yhteisjärjestön (VSY) hallituksessa ja työvaliokunnassa (varapuh.joht.) Jyrki Ijäs
- VSOP –hankkeen johtoryhmässä Hannu Salvi, ohjausryhmässä Jyrki Ijäs

Liite 3**KANSANOPISTOYHDISTYKSEN JÄRJESTÄMÄT TILAISUUDET KERTOMUSKAUDELLA****syksy 2006**

KANSANOPISTOPÄIVÄT 12.-14.6.2006 Helsingin Evankelinen Opisto	139 osallistujaa
POHJOISMAISEN KANSANOPISTONEUVOSTON OPINTOMATKA ITÄ-SUOMEEN JA LAATOKAN KARJALAAN 6.-11.8.2006	28 osallistujaa
KANSANOPISTOTIEDOTTAMISEN KURSSI 5.-6.10.2006 Turun kristillinen opisto	24 osallistujaa
KANSANOPISTOJEN TALOUSPÄIVÄT 23.-24.10.2006 Lahden kansanopisto	75 osallistujaa
PYSYTÄÄN PINNALLA – EVÄITÄ OPINNOLLISEEN KUNTOUTUKSEEN 26.10.2006 aloitusseminaari Tampereella	41 osallistujaa
KANSAINVÄLISTYVÄ KANSANOPISTO 8.11.2006 Helsinki	45 osallistujaa
REHTORIPÄIVÄT 15.-16.11.2006 Karjaa Västra Nylands folkhögskola ja Raseborg -opisto	69 osallistujaa
KANSANOPISTOTIEDOTTAMISEN KURSSI 20.-21.11.2006 Työväen Akatemia	28 osallistujaa

kevät 2007

OPINNOLLISEN KUNTOUTUKSEN TEEMAPÄIVÄ 23.1.2007 Tampere	15 osallistujaa
OPINNOLLISEN KUNTOUTUKSEN TEEMAPÄIVÄ 25.1.2007 Tampere	20 osallistujaa
REHTORIPÄIVÄT 1.-2.3.2007 Etelä-Pohjanmaan Opisto	54 osallistujaa
OPINNOLLISEN KUNTOUTUKSEN TEEMAPÄIVÄ 5.3.2007 Tampere	27 osallistujaa
OPINNOLLISEN KUNTOUTUKSEN PÄÄTÖSSEMINAARI 6.3.2007 Tampere	40 osallistujaa

syksy 2007

KANSANOPISTOPÄIVÄT 8.-10.8.2007 Valamon kansanopisto	217 osallistujaa
ARVIOINNIT ARJEN TYÖKALUKSI Valtakunnallisten arviointien teemaseminaari 1.-2.10.2007 Siikaranta-opisto	22 osallistujaa
KOJOKO-KOULUTUS: Mentorointityöpaja 18.10.2007 Helsinki	11 osallistujaa
KOJOKO-KOULUTUS I OSIO: Hallinto ja talous 13.-14.11.2007 SFV -sali Helsinki	48 osallistujaa
KANSAINVÄLISTYVÄ KANSANOPISTO 27.-28.11.2007 Helsingin Evankelinen Opisto	43 osallistujaa
TALOUSPÄIVÄT 10.-11.10.2007 Keski-Suomen Opisto	58 osallistujaa

REHTOREIDEN AJANKOHTAISTILAISUUS
30.10.2007 Helsinki 42 osallistujaa

kevät 2008

KOJOKO II: Henkilöstöhallinto
23.-24.1.2008 Lahden kansanopisto 44 osallistujaa

KOJOKO III
11.-12.3.2007 Turun kristillinen opisto 46 osallistujaa

AMMATILLISTA KOULUTUSTA JÄRJESTÄVIEN KANSANOPISTOJEN NEUVOTTELUPÄIVÄ
13.3.2008 Helsinki 25 osallistujaa

REHTORIPÄIVÄT
9.-10.4.2008 Helsinki 61 osallistujaa

KOULUTUS- JA IDEAPÄIVÄT
15.-16.4. Helsinki – Tallinna 45 osallistujaa

YHDISTYKSEN EDUSTAJAT OVAT KERTOMUSKAUDELLA OSALLISTUNEET SEURAAVIIN KANSANOPISTOLIIKKEEN JUHLATILAISUUKSIIN

syksy 2006 04.11. Itä-Karjalan Kansanopisto 100 v.
09.11. Kansanvalistusseuran tupaantuliaiset
11.11. Kymenlaakson Opisto 110 v.
Suomen teologinen opisto 60 v.
19.11. Kiteen Evankelinen Kansanopisto 60 v.

kevät 2007 07.03. Rehtori Veikko Ranttilän läksiäiset, Raseborg-opisto
28.03. Svenska folkskolans vänner 125 v.
13.04. Aikuisoppilaitosten Toimihenkilöliitto 50 v.
06.05. Kaustisen Evankelinen Kansanopisto 60 v

syksy 2007 08.09. Lappfjärds folkhögskola 100 år
23.09. Ranuan kristillinen kansanopisto 20 v.
13.10. Pekka Halosen akatemia 100 v.
18.10. Avoin yliopisto 30 v.
20.11. Alkio-opisto 60 v.
01.12. Lehtimäen opiston lisärakennuksen vihkiäisjuhla
10.12. kunniajäsen Eva Launonen 80 v.

kevät 2008 18.01. Kuurojen kansanopisto 20 v.
27.01. Portaanpään kristillinen opisto 85 v.
07.02. Seppo Niemelän kirjanjulkistamistilaisuus Eduskunnassa
29.03. Norrvalla folkhögskola 100 år

Suomen Kansanopistoyhdistyksen vuosikokouksen 10.8.2007 hyväksymä keskustelualoite kansanopistojen toimintaedellytysten turvaamisesta ja vahvistamisesta

Kuvatessaan asemaansa suomalaisessa koulutusjärjestelmässä voivat kansanopistot korostaa sitä että ne ovat lukumäärältään suurin yksityinen koulutuksen järjestäjien verkosto ja että kansanopistojen ylläpitäjät edustavat monipuolisesti ja kattavasti suomalaista kansalaisyhteiskuntaa ja sen arvoperustaa. Nämä näkökohdat ovat tärkeitä kun kansanopistot ja niiden sivistystehtävä tullaan lähiaikoina asemoimaan uudelleen suomalaisessa sivistisyhteiskunnassa.

Kansanopistoliike haluaa osallistua aktiivisesti tähän prosessiin kannustamalla kaikkia maamme kansanopistoja ja niiden ylläpitäjiä aloitteellisuuteen: **kansanopistojen on tehtävä näkyväksi merkityksensä ja mahdollisuutensa koulutus- ja sivistyspalvelujen tarjoajina ja kehittäjinä niin paikallisesti, alueellisesti kuin valtakunnallisesti.**

Kansanopistoilla on tässä työssään käytössä enemmän osaamista ja uudistumista vahvistavia etuja kuin useimmilla muilla koulutuksen järjestäjillä:

- * pitkä ja vahva kansansivistyksen pohjoismainen traditio,
- * vapaan sivistystyön joustavat ja uudistuvat mahdollisuudet vastata eri oppijoiden tarpeisiin,
- * ankuroituminen taustayhteisöjensä ja / tai paikkakuntiansa sivistyspyrkimykseen,
- * yhteisöllisyyttä ja oppijoiden vahvistumista tukeva oppimisympäristö,
- * erilaisia oppimispolkuja tukeva, monien koulutusalojen kampus,
- * hyvä verkostoyhteistyö muiden oppilaitosten, kansalaisjärjestöjen ja työelämän kanssa.

Lukuvuoden 2007 – 2008 nyt alkaessa tulisi kansanopistojen osoittaa omien seutukuntiansa ja kansanopistoliikkeen kautta valtakunnan päättäjille, että

* **vapaan sivistystyön päätoimisilla opinnoilla on tärkeä merkitys** nuorten ja aikuisten **opintopolkujen rakentajina,**

* kansanopistot osaavat vastuullisen tehtävänsä koulutuksen ja elämän **nivelvaiheissa** olevien opiskelijoidensa ohjautumisessa täysivaltaiseen kansalaisuuteen,

* kansanopistojen vapaan sivistystyön opinnoilla on tärkeä merkitys **kansalaisuuden verkostona** ja kansalaisuuteen kasvattajina, myös työelämän kansalaisuuteen

* kansanopistot **kehittävät koulutuspalvelujaan** ja osaamistaan seutukuntansa ja sen asukkaiden tarpeiden mukaisesti yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa,

* kansanopistoja tullaan lähivuosina tarvitsemaan entistä enemmän myös elämän eri murrosvaiheissa olevien kansalaisten tukijoina: **koulutuksesta syrjäytymisen ehkäisemisessä, opiskelunsa uudelleen aloittavien ja täysipainoiseen elämään kuntoutuvien tukijoina, työelämässä jaksamiseen ja osaamisen uudentamiseen kannustajina ja ohjaajina.**

* kansanopistot näkevät, että niillä on aikuisoppilaitoksina kasvava tehtävä **uusien suomalaisten kotoutumisen ja yhteiskuntaan sijoittumisen tukijoina,**

* kansanopistot haluavat edelleen korostaa **tasa-arvoteknänsä** kaikkia kansanopistoja yhdistävänä koulutuksellisenä ja yhteiskunnallisena haasteenaan,

Kansanopistojen tulee itse työssään pyrkiä kohti sivistystehtävänsä hyvää ja vahvaa ydintä yhteisten pelisääntöjen mukaisesti.

Kansanopistoliikkeen ja Suomen Kansanopistoyhdistyksen tehtävänä on vahvistaa näitä pyrkimyksiä valtakunnallisen edunvalvonnan kautta ja hankkia niille yhteiskunnan tuki. **Kansanopistojen merkitys ja tehtävä tulee selvästi kirjata lähiaikoina laadittaviin poliittisiin linjauksiin ja asiakirjoihin sekä uudistettavaan koulutusalan lainsäädäntöön.**

SUOMEN KANSANOPISTOYHDISTYS - FINLANDS FOLKHÖGSKOLFÖRENING RY

Y-0202143-8

TASEKIRJA 31.12.2007

Tuloslaskelma

Tase

Liitetiedot

LIITE Tase-erittelyt

Tilinpäätöksen laati
Kansallispalvelu OY
Pohjoinen Rautatiekatu 21 B
00100 Helsinki
p.0207488 488

**SUOMEN KANSANOPISTOYHDISTYS -
FINLANDS FOLKHÖGSKOLFÖRENING RY**
TULOSLASKELMA 31.12.2007
VARSINAINEN TOIMINTA

	1.1.-31.12.2007	1.1.-31.12.2006
<u>Järjestötoiminta</u>		
Tuotot		
Muut tuotot	7 990,00	7 466,00
	<u>7 990,00</u>	<u>7 466,00</u>
Kulut		
Henkilöstökulut	33 610,03	33 475,27
Muut kulut	24 475,02	22 861,85
	<u>58 085,05</u>	<u>56 337,12</u>
<u>Kehittämisen- ja koulutustoiminta</u>		
Tuotot		
Toimintatulot	31 462,00	34 406,00
	<u>31 462,00</u>	<u>34 406,00</u>
Kulut		
Henkilöstökulut	32 060,78	22 514,51
Muut kulut	27 500,49	28 540,72
	<u>59 561,27</u>	<u>51 055,23</u>
<u>Hallinto</u>		
Kulut		
Henkilöstökulut	7 597,00	7 619,52
Muut kulut	19 852,26	20 948,99
	<u>27 449,26</u>	<u>28 568,51</u>
<u>Tiedotus</u>		
Tuotot		
Muut tuotot	29 032,46	29 607,46
	<u>29 032,46</u>	<u>29 607,46</u>
Kulut		
Henkilöstökulut	75 692,52	78 401,35
Muut kulut	47 258,71	48 147,39
	<u>122 951,23</u>	<u>126 548,74</u>
<u>Toimisto</u>		
Tuotot		
Toimintatuotot	23 045,99	10 896,34
	<u>23 045,99</u>	<u>10 896,34</u>
Kulut		
Henkilöstökulut	92 879,26	88 141,50
Poistot	2 213,83	2 951,77
Muut kulut	117 774,96	100 341,35
	<u>212 868,05</u>	<u>191 434,62</u>

Kansainvälinen toiminta

Tuotot		
Muut tuotot	<u>3 872,90</u>	<u>3 459,91</u>
	3 872,90	3 459,91
Kulut		
Muut kulut	<u>15 216,17</u>	<u>9 313,24</u>
	15 216,17	9 313,24

Projektit

Tuotot		
Muut tuotot	<u>178 297,10</u>	<u>154 510,34</u>
	178 297,10	154 510,34
Kulut		
Henkilöstökulut	59 540,90	83 807,24
Muut kulut	<u>115 143,54</u>	<u>114 334,55</u>
	174 684,44	198 141,79

KULUJÄÄMÄ -397 115,02 -421 053,20

Varainhankinta

Tuotot		
Jäsenmaksut	272 739,30	256 557,60
Muut tuotot	<u>4 121,27</u>	<u>6 591,46</u>
	276 860,57	263 149,06

KULUJÄÄMÄ -120 254,45 -157 904,14

Sijoitus ja rahoitustoiminta

Tuotot		
Sijoitustuotot	18 900,00	11 043,87
Muut kulut	-34 298,26	0,00
Korkotuotot	7 449,36	8 598,87
Korkokulut	-9,80	-176,04
Pankinkulut	<u>-625,51</u>	<u>-620,79</u>
	-8 584,21	18 845,91

KULUJÄÄMÄ -128 838,66 -139 058,23

Yleisavustukset

Toiminta-avustus	135 000,00	135 000,00
	135 000,00	135 000,00

TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA 6 161,34 -4 058,23

Tilinpäätössiirrot

Varaston muutos	-1 224,98	-1 080,00
-----------------	------------------	-----------

TILIKAUDEN TULOS 4 936,36 -5 138,23

**SUOMEN KANSANOPISTOYHDISTYS -
FINLANDS FOLKHÖGSKOLFÖRENING RY**
TASE 31.12.2007

<u>VASTAAVAA</u>	31.12.2007	31.12.2006
PYSYVÄT VASTAAVAT		
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>		
Ennakkomaksut		1 515,00
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>		
Kalusto	6 641,48	8 855,31
Sijoitukset		
Sijoitus osakkeet	67 160,80	67 160,80
Osakkeet ja osuudet	4 112,19	4 112,19
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Myyntivarasto		1 224,98
Saamiset		
Myyntisaamiset	7 735,70	4 326,01
Siirtosaamiset	14 087,92	23 565,55
Rahat ja pankkisaamiset	279 621,39	288 949,49
VASTAAVAA	379 359,48	399 709,33
<u>VASTATTAVAA</u>		
OMA PÄÄOMA		
Rahastot	7 140,52	7 140,52
Toimintapääoma	173 790,01	178 928,24
Tilikauden yli/alijäämä	4 936,36	-5 138,23
	185 866,89	180 930,53
<u>Tilinpäätössiirtojen kertymä</u>		
Vapaaehtoiset varaukset	32 681,00	32 681,00
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	8 441,14	29 132,10
Siirtovelat	37 173,97	40 376,97
Muut velat	115 196,48	116 588,73
VASTATTAVAA	379 359,48	399 709,33

SUOMEN KANSANOPISTOYHDISTYS - FINLANDS FOLKHÖGSKOLFÖRENING RY

TILINPÄÄTÖKSEN 31.12.2007 LIITETIEDOT

Käyttöomaisuus on kirjattu hankintamenon mukaisesti. Saamiset ja velat on arvostettu nimellisarvoon. Toiminnanaloille on kohdennettu toiminnanalan erilliskulut.

KÄYTTÖOMAISUUDEN ARVOSTUS

Poistot on laskettu EVL:n enimmäispoiston mukaisesti 25 % hankintamenosta.

SIJOITUKSET

	2007	2006
Muut osakkeet ja osuudet		
Markkina-arvo yhteensä	18 900,00	18 675,00
vastaava kirjanpitoarvo	4 112,19	4 112,19
Erotus	14 787,81	14 562,81

OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET

SKY-rahasto	7 140,52	7 140,52
Toimintapääoma 1.1.2007	173 790,01	178 928,24
tilikauden tulos	4 936,36	-5 138,23
Toimintapääoma 31.12.2007	178 726,37	173 790,01

HENKILÖSTÖKULUT

Toimihenkilöitä yhdistyksessä on 5 ja vuonna 2006 heitä oli 5.

Palkat	215 545,00	236 571,52
Eläkekulut	36 642,65	40 713,95
Muut henkilösivukulut	25 865,40	29 594,40

Hallituksen jäsenille on toimintavuoden aikana maksettu yhteensä 7 400,00 euroa.

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

Päiväkirja atk-tulosteena
Pääkirja atk-tulosteena
Tasekirja sidottuna
Apukirjat
Ostoreskontra
Myyntireskontra

**SUOMEN KANSANOPISTOYHDISTYS -
FINLANDS FOLKHÖGSKOLFÖRENING RY**

TASE-ERITTELYT 31.12.2007

Kalusto			
Saldo 1.1.		8 855,31	
poisto 25 %		-2 213,83	
Menojäännös 31.12.		<u>6 641,48</u>	
Osakkeet ja osuudet			
Elisa communications oyj 900kpl		4 112,19	
Sijoitukset			
Talo-osakeyhtiö Arkadia		<u>67 160,80</u>	
		67 160,80	
Myyntisaamiset			
Reskontraliitteen mukaan		<u>7 735,70</u>	
		7 735,70	
Siirtosaamiset			
NFR		2 101,00	
INFONET		3 060,00	
Foroya Folkahaskulit		93,28	
NVL		966,08	
Sampo, korko		6 927,56	
Sampo henkivakuutus		<u>940,00</u>	
		14 087,92	
Rahat ja pankkisaamiset			
Sampo 800017-251037		193 094,40	
Nordea 101230-72999		<u>86 526,99</u>	
		279 621,39	379 359,48

Oma pääoma			
1.1.2007		173 790,01	
tilikauden tulos		<u>4 936,36</u>	
31.12.2007		178 726,37	
Rahastot			
Sky-100 rahasto		7 140,52	
Varaukset			
1.1.2007		32 681,00	
varausten muutos		<u>0,00</u>	
31.12.2007		32 681,00	
Ostovelat			
reskontraliite		8 441,14	
Siirtovelat			
lomapalkkavaraus 2007		34 629,02	
Svenska Föreningen		2 310,00	
Takala		<u>234,95</u>	
		37 173,97	
Ennakkomaksut			
Kojoko		31 816,87	
NVL		28 666,53	
NVR		37 454,76	
Aholainen Reijo		62,10	
Ahtosalo Päivi		41,62	
Folkbildningsrådet		<u>490,00</u>	
		98 531,88	
Muut velat			
ay		38,34	
TEL		6 959,05	
TT-velka		902,46	
Ennakonpidätys		8 526,52	
Sotu		<u>238,23</u>	
		16 664,60	379 359,48

TOIMINTASUUNNITELMA 07/2008 – 06/2010

esitys vuosikokoukselle 11.6.2008

1. Puheenjohtajan esipuhe

”Kansanopiston asema perustuu sen yhteiskunnalliseen sivistystehtävään”

2. Kansanopistotyön kehittämisen painopisteet

- 2.1. Vapaa kansansivistystyö
- 2.2. Tutkintotavoitteinen koulutus
- 2.3. Vaikuttavuus ja verkostoituminen

3. Toimintaympäristön haasteet ja niihin vastaaminen

- 3.1. Edunvalvonnan ja asiantuntijuuden kehittäminen
- 3.2. Yhdistyksen palveluiden kehittäminen: koulutus, tiedotus, tietokanta- ja muut palvelut
- 3.3. Keskeiset kumppanuudet
- 3.4. Yhdistyksen resurssit

KANSANOPISTON ASEMA PERUSTUU SEN YHTEISKUNNALLISEEN SIVISTYSTEHTÄVÄÄN

Kansanopistoyhdistyksen uuden toimintasuunnitelmakauden alkaessa maamme koulutuspolitiikassa eri koulumuodot ovat uudelleentarkastelun alla. Väestön ikääntyessä ja nuorten ikäluokkien pienentyessä valtiovalta laittaa suuria odotuksia koulutukselle. Hallitusohjelmaa myöten maamme tieto-taito halutaan virittää huippuunsa, jotta selviämme globaaleilla markkinoilla. Iskusanoja ovat osaaminen, innovaatiot, tasa-arvoiset koulutusmahdollisuudet ja koulutuksen korkea laatu. Näillä keinoilla työmarkkinoille toivotaan tulevan osaavaa työvoimaa.

Työssä olevien aikuisten osaaminen on myös tullut entistä tärkeämmäksi. Aikuisen mahdollisuus kehittää itseään työelämän muutoksissa, osaamisen laaja-alaisuus ja työssä jaksaminen ovat keskeisiä asioita, joilla huolehditaan ihmisten osaamisen ja työpaikkojen osuvasta kohtaamisesta.

Kansallisen mallin mukaan alueet panostavat osaamisen kehittämiseen. Samaan aikaan alueen koulutustoimijoilta kysytään heidän kykyään ja tahtoaan nostaa alueen osaamista. Osaamista ja innovaatioita nähdään parhaiten syntyvän suurissa yksiköissä. Palveluja tuotetaan isommissa kokonaisuuksissa, joita myös valtiovalta katsoo paremmin voivansa ohjata. Rakenteellinen kehittäminen on uusi koulutuspolitiikkaan tullut termi.

Kaikki koulumuodot ovat kehitystyön kohteina. Näin ollen monialaisena koulutuksen järjestäjänä kansanopistoa koskettavat useat isot koulutuspoliittiset prosessit.

Kansanopistojen yleissivistävää tutkintotavoitteista koulutusta sivuaa kuntien palvelurakennemuutos ja ammatillista koulutusta koskee opetusministeriön vauhdittamishanke koulutuksen järjestäjien kokoamiseksi. Ammatillisen aikuis-koulutuksen kykyä vastata työelämän muutoksiin selvitetään laajassa kokonaisuudistuksessa.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa linjattiin vapaalle sivistystyölle laadittavan oma kehittämisohjelma vuosille 2008 – 2012. Kehittämisohjelmatyö alkoi talvella. Sitä johtaa oma valmisteluryhmä. Kehittämisohjelmaan tullaan sisällyttämään mm. ehdotukset vapaan sivistystyön lainsäädännön, rahoituksen, oppilaitosrakenteen ja ohjauksen uudistamisesta.

Kun uudistuksia tehdään koulumuodoittain, Kansanopistoyhdistykselle jää suuri vastuu huolehtia, että monialainen kansanopistotoiminta voi edelleenkin maassamme jatkua. Kansanopisto on kokonaisuus, joka pitää sisällään erilaista toimintaa. Yhdistyksen on myös pohdittava toimintastrategiaansa, jolla se vastaa jatkossa jäsenistön erilaisiin tarpeisiin kuitenkin liikkeen yhtenäisyyttä vaalien.

Sekä liikkeenä että yksittäisinä kansanopistoina olemme koulutuksen uudistusprosessien myötä pakotettuja kirkastamaan toiminta-ajatuksemme nykypäivän kielelle. Meidän on osattava kertoa hyötyä korostavassa ajassamme, mikä on monialaista koulutusta antavan kansanopiston tehtävä alueellaan ja/tai valtakunnallisesti. Opistojen ylläpitäjien merkitys on tässä keskustelussa ensiarvoisen tärkeä. Uskomme, että pienikin oppilaitos voi toimia jatkossa, jos se pystyy kertomaan, mikä on sen erityinen tehtävä.

Kansanopistojen asema pohjautuu edelleen sen yhteiskunnalliseen sivistystehtävään, joka voi olla elinikäisen oppimisen periaatteella yleissivistyksen tarjoamista, demokratian vahvistamiseen liittyvää koulutusta, aikuisen ihmisen elämänurien tukemista tai yhteiskuntaan ja työelämään kotouttavaa koulutusta. Kehitämme yksilön inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Aika vaatii kansanopistoilta myös vastuuta tehtäväalueensa kehittämisestä. Olemme valmiit kansalaisuuden kehittämiseen, jolla vahvistamme osallisuutta ja demokratiaa, työelämän kansalaisuutta, työssä jaksamista, nuorten asemaa ja kolmannen sektorin sivistystehtävää.

Kansanopistoliiikkeen – opistojen ja niiden ylläpitäjien, Kansanopistoyhdistyksen – on huolehdittava, että työllemme on edelleen poliittisen päättäjän hyväksyntä. Tällä tavoin voimme toimia moniarvoisena ja valtakunnallisena liikkeenä. Parhaiten etumme tulevat turvatuksi valtakunnallisella resurssi- ja sopimusohjauksella, vaikka alueilla olemme mukana erilaisissa yhteistyöprosesseissa.

Muutosten keskellä kansanopisto selviää, kun toiminnan laatu on korkeaa, kehitämme sitä arvioinnin keinoin ja olemme mukana verkostoissa. Kansanopistot voivat verkottua keskenään alueen, taustayhteisöjen tai opetussisältöjen perusteella. Maakunnan erilaisten oppilaitosten verkostoissa on syytä olla mukana. Koska monet koulutuspoliittiset uudistukset perustavat logiikkansa kunta- tai kuntayhtymäpohjaiseen omistumalliin, niin kansanopistojen yhteistyöstä yksityisten koulutuksen järjestäjien kanssa tulee huolehtia. Erityisesti kansanopistojen kaltaiset kansalaisyhteiskunnasta sivistystehtävänsä saavat liikunnan koulutuskeskukset ja opintokeskukset ovat meitä lähellä.

Hannu Salvi
puheenjohtaja

2. KANSANOPISTOTYÖN KEHITTÄMISEN PAINOPISTEET

Kansanopistoyhdistyksen hallituksen toimintasuunnitelmaesitys vuosille 2008 – 2010 nostaa kansanopistotyön kestävä kehittäminen keskeiseksi, kansanopistoliikkeen yhteisiksi tehtäviksi seuraavat asiat:

1. Kansanopistotyön arvoperustan ja ydintehtävän vahvistamisen ja niiden turvaamisen lainsäädännöllä
2. Kansanopistoliikkeen ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutuksen vahvistamisen
3. Kansanopistojen harjoittaman monialaisen koulutus-tehtävän turvaamisen
4. Kumppanuuksien vahvistamisen muiden koulutuksen järjestäjien kanssa

2.1. Vapaa kansansivistystyö

Vapaan sivistystyön kehittämisohjelmatyö (KEHO) jatku loppuvuoden 2008 ja alkuvuoden 2009 ajan osana aikuiskoulutuksen kokonaisuudistusta. Maaliskuussa 2009 valmistuvaan työryhmän esitykseen vapaan sivistystyön kehittämisohjelmaksi 2008-2012 tulee sisältyään mm:

- näkemys vapaan sivistystyön tehtävistä, kysynnästä ja kehittämistarpeista
- ehdotukset lainsäädännön, rahoituksen, oppilaitosrakenteen ja ohjauksen uudistamisesta
- toimenpideohjelma vapaan sivistystyön uudistamisesta ja kehittämisestä kaudella 2008-2012.

Kansanopistoyhdistys osallistuu kehittämisohjelmatyöhön aktiivisesti. Yhdistyksen tavoitteena on turvata pitkäjänteisen, laadukkaan ja vaikuttavan sivistystyön asema kansanopistoissa ja kansanopistojen tehtävä kansalaisuuden kehittäjänä.

Yhdistys asettaa edunvalvontatyönsä konkreettisiksi tavoitteiksi sen, että

- a) kansanopistojen monialainen toiminta ja koulutustehtävä turvataan edelleen lainsäädännössä ja
- b) että rahoitusjärjestelmää uudistetaan siten, että kansanopistotyötä voidaan kehittää kestäväällä ja palvelukykyisellä tavalla, valtionrahoituksen tasoa nostetaan ja vapaan sivistystyön koulutuksiin osallistuminen tehdään mahdolliseksi myös niille, joille opintomaksut ovat liian korkeita ja
- c) että kansanopisto-opiskelijoiden opintososiaalista asemaa parannetaan luopumalla opintotuen tarveharkinnasta 18-19 -vuotiaiden muualla kuin kotona asuvien osalta, vakinaistamalla opintoselirahoitus opintotukimuotoisena ja tekemällä vapaan sivistystyön päätoimisesta opiskelusta opintososiaalisesti tasavertaista muun (ammattillisen) aikuiskoulutuksen kanssa ja
- d) että kansanopistotyön kehittämisen viranomaisohjaus säilytetään valtakunnallisella tasolla ja että ylläpitolupien ohjausvaikutusta kehitetään yhdessä opetusministeriön kanssa sekä
- e) että vapaan sivistystyön oppilaitosrakennetta kehitetään ensisijaisesti strategisia kumppanuuksia rakentamalla.

Kansanopistoyhdistys tulee yhdessä opistojen ja niiden ylläpitäjien kanssa vahvistamaan kansanopistotyön sivistyksellistä ydintehtävää mm. seuraavin toimenpitein:

- vahvistamalla yhteyksiä opistoliikkeen tausta- ja sidosryhmiin ja korostamalla kansanopistotyön kansanvaltaista perustaa

- päivittämällä opistojen yhteiskunnallinen tehtävä ja etsimällä keinoja uudistuvan kansalaistoiminnan, yhteisöllisyyden ja osallisuuden opinnollistamiseksi kansanopistotyöksi
- kehittämällä ja tekemällä näkyväksi kansansivistystyön uusia oppimisympäristöjä ja oppimisen tapoja sekä opitun tunnistamista
- kehittämällä kansanopistotyön ja sen vaikuttavuuden arviointityötä ja arvioinnin indikaattoreita
- vahvistamalla erityisesti henkilöstökoulutusta järjestämällä kansanopistojen kykyä ja valmiuksia edistää koulutuksellista tasa-arvoa ja valmiutta hoitaa kansalaisten osallisuutta vahvistavia koulutustehtäviä
- täsmentämällä kansanopistotyön pelisäännöt yhdessä viranomaisten kanssa
- varmistamalla ylläpitolupien merkitys ja toimivuus kansanopistotyön ohjausjärjestelmänä
- tekemällä opistotyötä tunnetuksi ja lisäämällä sen yhteiskunnallista näkyvyyttä ja kiinnostavuutta myös uusien kansanliikkeiden osalta
- kehittämällä kansanopistokoulutuksen tiedonkeruujärjestelmiä ja tilastointia.

2.2. Tutkintotavoitteinen koulutus

Kansanopistojen asemaan tutkintotavoitteisen koulutuksen järjestäjinä tulevat toimintakaudella vaikuttamaan ministeriöitten (OPM, TEM, STM, SM) työnjaosta ja niiden aluehallinnosta tehtävät päätökset, kunta- ja palvelurakenteen uudistus (PARAS), ammatillisesti suuntauneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus (AKKU), ammattiohjausstrategia eli ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon kokoamisen vauhdittamishanke (VAUHTI) ja korkeakoululaitoksen (historiallinen) rakenneuudistus.

Kansanopistot ovat vahvistaneet ja monipuolistaneet tehtävänsä aikuisoppilaitoksina liittämällä koulutustarjontaansa ammatillisia perus- ja lisäkoulutuksia (ml. työelämän kehittämistehtävät), oppisopimuskoulutuksia, aikuislukio-opintoja ja avoimia yliopisto-opintoja. Koulutustarjonnan monipuolistuminen on tukeutunut kansanopistojen erityispiirteeseen ja pedagogiseen vahvuuteen – arvopohjaisuuteen ja yhteisöllisyyteen – ja vahvistanut niitä edelleen.

Yhdistyksen järjestöllisenä tehtävänä on turvata kansanopistojen oikeus toimia monialaisina koulutuksen järjestäjinä ja edistää opistokampusten mahdollisuuksia kehittää tavoitteiltaan ja pedagogisilta työtavoiltaan toisinaan tukevia koulutusaloja ja -tehtäviä. Yhdistys on myös aloitteellinen monialaista kansanopistotyötä edistävien kumppanuuksien ja verkostojen kehittäjä. Yhteistyötä muiden yksityisten koulutuksen järjestäjien kanssa vahvistetaan edelleen. Tutkintotavoitteisen koulutuksen edunvalvonnan ja kehittämistyön resursseja vahvistetaan yhdistyksessä.

Ammatillinen koulutus:

Merkittävä osa kansanopistojen ammatillisen koulutuksen tarjonnasta liittyy ylläpitäjien arvoperustaan tai taustayhteisön erityisosaamiseen. Ammatillisen koulutuksen ohjausjärjestelmän on turvattava tämän laajan erityisosaamisen säilyminen ja uudistuminen. Toimialojen pitkäjänteinen kehittäminen tulee mahdollistaa tarkoituksemukaisella rahoitus- ja ohjausjärjestelmällä, joka ottaa huomioon kansanopistojen erityisluonteen monialai-

sena, yhteisöllisenä oppilaitoksena ja mahdollistaa uudet pedagogiset innovaatiot. Kansanopistojen tulee uudistettavassa ammatillisen koulutuksen järjestelmässä voida toimia joustavasti sekä omien seutukuntien että koko maan tasolla tarvittavien koulutuspalvelujen tuottajina.

Yhdistyksen näkemyksen mukaan myös kansanopistojen ammatillisen koulutuksen rahoituksessa tulisi siirtyä kohti toisaalta tehtäväpainotteista ja toisaalta opiskelija- ja kohderyhmälähtöistä rahoitusta. Toimintakaudella selvitetään, voitaisiinko kansanopistojen ammatillisen (erityisen) koulustehtävän, sen suuntaamisen, mitoituksen ja sitä koskevan rahoituksen tavoiteneuvottelut käydä opetusministeriön kanssa keskitetympin ja yhtenäisemmin Kansanopistoyhdistyksen johdolla.

Kansanopistoyhdistys ottaa ammatillisen koulutuksen edunvalvonnan ja yhteisen kehittämistyön lähtökohdiksi toimintakaudella seuraavat konkreettiset kysymykset:

- järjestäjäverkostojen vahvistamisen
- keskinäisen työnjaon ja yhteisten hankkeiden edistämisen, hyvien käytänteiden tunnistamisen
- sisäoppilaitostehtävän rahoituksen turvaamisen
- tuloksellisuusrahoituksen indikaattorien täsmentämisen
- kansanopistotyön näkyvyyden lisäämisen ja vaikuttavuuden korostamisen
- viranomais- ja työelämäyhteyksien vahvistamisen
- valtakunnalliset tavoiteneuvottelut OPM:n kanssa
- työelämän kansalaisuuden kehittämistehtävän määrittelyn osana kansalaiskasvatuksen tilan selvittämistä
- koulutuksellisen tasa-arvon edistämisen (maahanmuuttajat, erityisopetus, opinnollinen kuntoutus).

Yleissivistävä koulutus:

Koulutuspoliittisessa keskustelussa on nuorten osalta kiinnitetty erityistä huomiota yleissivistävän koulutuksen päättäneiden nuorten sijoittumiseen jatko-opintoihin. Erityisesti peruskoulunsa päättäneiden osalta on esitetty hyvin erilaisia tietoja ns. syrjäytymisvaarassa olevien nuorten määrästä. Viimeisten tilastotietojen mukaan – joissa on huomioitu myös kansanopisto-opintoihin ja työpajatoimintaan osallistuvien nuorten määrä – on jatko-opintojen tai muun koulutuksen ulkopuolelle jäävien nuorten määrä ollut varsin pieni¹. Samalla on kuitenkin vahvistunut käsitys nuorten kasvavasta koulutushaluttomuudesta, koulutuksen keskeyttämisten lisääntymisestä ja nuorten työmarkkina-aseman heikkenemisestä, tämän tendenssin tilastolliset vaikutukset eivät vielä ole näkyvissä.

Kansanopistoliikkeen tehtävänä on osoittaa ”opinnollisen väli vuoden” merkitys toisaalta jatko-opintojaan pohtivien nuorten ja toisaalta työelämän ”nivelpaiheissa” olevien aikuisten koulutus- ja ammatillisille valinnoille. Kansanopistojen järjestämän perusopetuksen lisäopetuksen ja aikuislukioiden tehtävää tässä koulutuspoliittisessa merkityksessä tulee kehittää ja korostaa. Molempien koulutusten – kansanopistokymppien ja kansanopistolukioiden – osalta tulee huolehtia niiden näkyvyydestä yhteishakujärjestelmässä. Osana yhdistyksessä tehtävää arviointityötä kehitetään myös kansanopistoille ominaisen yleissivistävän koulutuksen arvioinnin ja vaikuttavuuden indikaattoreita.

Kansanopistojen kansankorkeakouluvuosi oli aikaisemmin tärkeä väylä jatko-opintoihin, Ruotsin kansanopistoissa tätä väylää käyttävät nykyään erityisesti maahanmuuttajataustaiset opiskelijat. Kansanopistoyhdistys selvittää ”kansankorkeakoulu”- tai vastaavan käsitteen (esim. ”kansanopistoväylä”) soveltuvuutta kuvaamaan tätä kansanopistojen jatko-opintoihin ja työelämään sijoittumista vahvistavaa kokonaistehtävää. Monipuolisen avoimen yliopisto-opetuksen merkitystä vapaan sivistystyön linjojen ohjelmissa opiskelijoiden koulutuspolkujen rakentajana ja koulutusväylien avaajana vahvistetaan. Kansanopistotyössä tätä tavoitetta tukevat myös ammatillinen lisäkoulutus ja vapaan sivistystyön ammattisivistävä koulutus ja lyhytkurssitoiminnasta esim. kesälukiot.

Kansanopistoyhdistys pitää yleissivistävän, tutkintavoitteisen koulutuksen edunvalvonnan ja yhteisen kehittämistyön kannalta seuraavia kysymyksiä keskeisinä:

- perusopetuksen lisäopetustehtävä tulee turvata
- alle 20-vuotiaiden, muualla kuin kotona asuvien opiskelijoiden opintotukea on parannettava
- hakujärjestelmää ja markkinointia tulee kehittää
- kansanopistokympeille tulee saada oma rahoitusperusta / yksikköhinta
- kansanopistojen mahdolliset erityistehtävät tulee sisällyttää aikuisten perusopetuksen ja lukio-opetuksen kehittämisohjelmaan
- kansanopistokymppien ja -lukioiden verkostoyhteistyötä ja brändiä tulee kehittää
- kansanopistoille ominaisten avoimen yliopiston tehtävät ja vaikuttavuus tulee määritellä ja niiden rahoitus turvata

Yhdistyksen näkemyksen mukaan erityisesti maahanmuuttajien koulutustarpeet lisäävät aikuisten perusopetuksen ja niihin valmistavan koulutuksen tarvetta. Monille kansanopistoille soveltuisi hyvin maahanmuuttajien kansalaisuuteen ja työelämään kotouttamisen erityistehtävä.

2.3. Vaikuttavuus, verkostoituminen ja arviointi

Kansanopistoille ominaiset yhteisöllisen oppimisen menetelmät, kansanopistokampuksen monialainen oppimisympäristö ja niiden kehittäminen ovat jatkuvan arvioinnin kohteena. Yhdistyksen tavoitteena on saada kansanopistotyön vaikutukset ja merkitykset paremmin näkyviin muillakin yhteiskunnallisilla sektoreilla kuin opetustöissä (STM, TEM). Kansanopistoyhdistys käynnistää opistojen kanssa sivistyksen vaikuttavuuden mittareiden rakentamisen ja tiedon keräämisen. Arviointi on tulevan toimintakauden keskeinen kehittämiskohde.

Kehittävään arviointikäytäntöön pääsemiseksi ennakoidaan valtakunnallisia arvioiteja, osallistutaan aktiivisesti arviointeihin, käsitellään ja tulkitaan arviointituloksia dialogisesti ja laaditaan tarvittaessa niitä täydentäviä selvityksiä (esim. työelämäyhteydet, kehittämis- ja palvelutehtävissä onnistuminen).

Tavoitteena on vahvistaa opistojen alueellista ja asian- tuntuuteen perustuvaa verkostoitumista. Sen avulla voidaan profiloita eri opistojen aikuiskoulutustehtävää alueellaan kuten Keski-Suomen liiton yhdessä maakunnan kansanopistojen kanssa laatimassa raportissa on tehty².

¹ ”Nuoriso koulutuksessa, työssä ja muussa toiminnassa” Opetusministeriön politiikka-analyysiä 2008:1

² www.keskisuomi.fi/filebank/1606-keskisuomalaisen_kansanopistojen_rooli_maakunnan_aikuiskoulutuksessa_pdf.pdf

Teema-alueen mukaista verkostomaista toimintaa tuetaan maahanmuuttajakoulutuksen, opinnollisen koulutuksen ja yleissivistävän koulutuksen osalta (kymppiluokat ja aikuislukiot).

Yhteistyötä kansanopistotyötä lähellä olevien oppilaitosverkostojen kanssa (opintokeskukset, urheiluopistot, yksityiset ammatillisen koulutuksen järjestäjät) tehostetaan.

Yhdistys tukee opistojen verkostoitumista kansainvälisesti. Pohjoismaisten ja EU-hankkeiden hakumenetelyistä tiedotetaan ja osallistumiskynnystä hankkeisiin pyritään madaltamaan järjestämällä aiheeseen liittyvää koulutusta ja auttamalla verkostoja hakuprosesseissa.

Elämän muutosvaiheissa toteutettavan koulutuksen edellytyksiä vahvistetaan. Kehitetään hakevan rekrytoinnin ja oppilaitoksen yhteisöllisen tuen mallia yhteistyössä kansalaisjärjestöjen ja Humanistisen ammattikorkeakoulun kanssa.

3. TOIMINTAYMPÄRISTÖN HAASTEET JA NIIHIN VASTAAMINEN

Hallitusohjelmassa ja opetusministeriön kehittämissuunnitelmassa on sitouduttu koulutusjärjestelmän palvelukyvyn uudistamiseen kaikilla koulutuksen tasoilla. Aikuis-koulutuksen hallintoa ja ohjausta tultaneen hajauttamaan sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Uudistustyö etenee erittäin ripeästi ja koskettaa monin tavoin kansanopistoja.

Aikuiskoulutuksen toimintaympäristö kansainvälistyy nopeasti, koulutuksen keinoja ja sivistyksellistä lähestymistä tarvitaan jos haluamme vastata globaaleihin haasteisiin kestäväällä tavalla. Kansanopistojen tulee osaltaan kehittää uutta osaamista, muutoksiin sopeutumista, kestäväää kulutusikäytymistä ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia, vastuuta ja sosiaalista koheesiota. Yhdistys tekee opetusministeriölle esityksen työryhmän asettamisesta selvittämään kansalaiskasvatuksen tilaa ja tarvetta eri koulutusaloilla. Selvitykseen tulee sisällyttää eurooppalaisen kansalaisuuden ja työelämän kansalaisuuden haasteet sekä maahanmuuttajien kansalaiskasvatuksen tarpeet ja syrjäytyvien kansalaisten osallisuuden kysymykset.

3.1. Edunvalvonnan ja asiantuntijuuden kehittäminen

Yhdistyksen edunvalvonnan keskeisenä tavoitteena on kansanopistotyön ydintehtävän ja kansanopistojen koulutuspoliittisen merkityksen määrittely. Edunvalvontaa vahvistetaan sekä yhdistyksen hallinnossa että sen toimistossa (hallinnon työn tuki, eri koulutusalojen seuranta). Hallitustyöskentelyssä jatketaan ”ministerimallin” mukaista työnjakoa. Siinä hallituksen jäsenet seuraavat asiantuntemuksensa ja mielenkiintonsa mukaan tarkemmin valitsemiaan vastuualueita. Tällä työnjaolla pyritään asiantuntijuuden vahvistamiseen ja tehostamaan asioiden sisäistä valmistelua sekä tiedonhankintaa. Hallituksen jäsenet valmistelevat vastuualuettaan koskevia toimenpide-esityksiä hallitukselle yhdessä toimiston kanssa ja arvioivat yhdistyksen toiminnan vaikuttavuutta. Työnjaolla ja ”ministerimallilla” tehostetaan näin hallituksen jäsenten ja yhdistyksen toimiston sekä hallituksen asettamien työryhmien välistä yhteistyötä.

Yhdistyksen tulee voida tuottaa yhdessä kansanopistojen asiantuntijaverkostojen kanssa ajantasaista tietoa, selvityksiä ja muistioita keskeisten koulutuspoliittisten asiakirjojen valmistelun tueksi. Yhteydenpitoa aikuis-koulutuksesta vastaaviin eri ministeriöihin lisätään ja kansanopistotyötä pyritään asemoimaan niiden toimintakenttään.

Toimintakauden aikana vahvistetaan yhteyksiä kansanopistojen ylläpitäjiin mm. siirtämällä yhdistyksen vuosikokous Kansanopistopäiviltä omaksi, syyskauden alussa järjestettäväksi Kansanopistokokoukseksi.

Yhdistyksen tavoitteena on aktivoida kansanopistoja demokratiapolitiikan toimijoiksi ja kansalaiskasvatuksen aktiiviksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Kansanopistojen osaaminen ja asiantuntijuus kansalaisuuden vahvistajina tulee huomioida myös kansanopistotyön rahoitusjärjestelmää kehitettäessä. Opistotasolla tulee tavoitella myös aluetason, sidosryhmätason ja vapaan sivistystyön toimijoiden verkostotason yhteistoimintaa kansalaisuuden kehittämisessä. Kansanopistojen roolia hallituksen politiikkaohjelmien jalkauttamisessa nostetaan keskusteluun.

3.2. Yhdistyksen palveluiden kehittäminen

Koulutus

Toimintakaudella pyritään toteuttamaan kansanopistohenkilöstön koulutusohjelma, joka hyödyntää ja vahvistaa kansanopistojen osaamista. Tavoitteena on monipuolisten oppimisympäristöjen vahvistaminen ja opiskelijan kokonaisvaltaisen oppimisen parantaminen kouluttamalla oppilaitosjohtoa, opetushenkilöstöä ja muuta henkilöstöä. Koulutusohjelman tavoitteena on hyvinvoinniva, tasa-arvoinen, eettinen ja kestävä kehityksen periaatteita noudattava oppimisympäristö.

Kehitetään sivistystyön arviointiin soveltuvia mittareita yhdessä kansanopistojen eri henkilöstöryhmien edustajien kanssa.

Viestintä ja tiedotus

Kansanopistoyhdistyksen viestinnällä tuetaan yhdistyksen strategiatyötä sekä kansanopistoliiikkeen toimintaa. Yhdistykselle laaditaan pitkän aikavälin viestintästrategia, joka lähtee koko yhteisön strategiasta.

Ulkoisessa viestinnässä segmentoidaan entistä selkeämmin sekä viestin sisältö = erilainen koulutustarjonta että viestinnän kohderyhmät ja kanavat. Kansanopistoyhdistyksen ulkoisen viestinnän tueksi toteutetaan kansanopistokentän yhteinen imago-/profiilitutkimus.

Kansanopistoyhdistyksen kotisivuja, tietokanta- ja rekisteripalveluja kehitetään vastaamaan entistä paremmin kansanopistokentän omia verkottumis-, kehittämis- ja markkinointitarpeita. Eri kansanopistokoulutusten tietokantapalveluja kehitetään yhdessä opistoverkostojen ja viranomaisten sekä muiden aikuiskoulutuksen organisaatioiden kanssa.

Kansanopistoyhdistyksen sisäisen viestinnän ja tiedotuksen avulla pyritään lisäämään opistojen ja niiden taustayhteisöjen kiinnittymistä kansanopistokenttään ja

vahvistamaan niiden ydintehtävää koskevaa strategia-työtä. Toimintakauden aikana sisäistä viestintää ja tiedotusta segmentoidaan erilaisten kohderyhmien tarpeiden mukaisesti.

Kansanopistojen omaa tiedotustoimintaa kehitetään muun muassa järjestämällä opistojen henkilöstölle viestintä- ja markkinointikoulutusta.

Kansanopisto – Folkhögskolan -lehti

Kansanopisto – Folkhögskolan -lehti toimii kansanopistokentän yhdyssiteenä ja tiedonvälittäjänä. Lehden sisäisenä tavoitteena on identiteetin vahvistaminen ja ulkoisena tavoitteena kansanopistotyön näkyvyyden lisääminen.

Lokakuussa 2008 järjestetään Kansanopisto – Folkhögskolan -lehden kaksipäiväinen 80-vuotisjuhlaseminaari "Sivistyksen sukupolvet". Seminaarin tavoitteena on synnyttää entistä laajempaa sivistyskeskustelua ja lisätä kiinnostusta kansansivistystyöhön.

Kansanopistolehden numeroiden kansanopistotyötä heijastavat teemat palvelevat vaihtelevasti eri lukijaryhmiä. Kevään kakkosnumero on vuosittain kansanopisto-opiskelua esittelevä teemanumero jota jaetaan isompana painoksena opinto-ohjaajille, työvoimaviranomaisille ja muille neuvontatahoille.

Kansanopisto – Folkhögskolan -lehden verkkosivuja kehitetään ja samalla selvitetään miten ne voisivat palvella isompaa, uudentyypistä lukijakuntaa painettuun lehteen verrattuna. Lehden levikkiä pyritään eri tavoin lisäämään. Lisäksi tehostetaan sekä painetun että verkkolehden ilmoitustilan myyntiä.

Muut palvelut

Koulutusjärjestelmän rakenteellisen kehittämisen myötä koulutuksen järjestäjille annetaan uusia hallinnollisia tehtäviä ja vastuita. Yhdistys tulee selvittämään miltä osin se voisi kehittää opistojen tai opistoverkostojen tarvitsemia hallinnon ja markkinoinnin verkkopalveluita (lähinnä tiedonkeruu-, raportointi- ja haku- sekä ohjauspalvelut, soveltuvin osin myös taloushallinnon palvelut).

Yhdistyksen kokoustilat ovat opistoverkostojen käytävissä. Yhdistyksen edustajat ovat kansanopistokentän käytävissä esimerkiksi hallinnon kokouksissa tai opistoväen koulutus- tai juhlatilaisuuksissa. Kansanopistoyhdistyksen ansio- ja kunniamerkit ovat arvostettuja huomi-onosoituksia ansioituneille kansanopistotyön tekijöille.

3.3. Keskeiset kumppanuudet

Koulutusjärjestelmässä tapahtuvat muutokset edellyttävät kansanopistoliikkeeltä yhtenäisyyttä. Toimintakaudella tapahtuvat muutokset ovat kuitenkin niin mittavia, että kansanopistoliikkeen tulee kiinnittää erityistä huomiota myös muiden kumppanuuksien vahvistamiseen niin valtakunnallisesti, alueellisesti kuin paikallisesti. Kansanopistotyö tarvitsee kestävästä kumppanuudesta niin muiden oppilaitosten, kansanliikkeiden kuin työelämän ja julkisen sektorin kanssa.

Tässä työssä tullaan:

- Kansanopistoyhdistyksen (ja opistojen) yhteyksiä ylläpitäjiin vahvistamaan
- kartoittamaan opistojen muita yhteyksiä kansalaisyhteiskuntaan, erityisesti ns. uusiin kansanliikkeisiin
- järjestämään yhteisiä tilaisuuksia Yksityisen Opetusalan Liiton kanssa
- kehittämään operatiivista yhteistyötä muiden oppilaitosverkostojen kanssa
- arvioimaan Vapaan sivistystyön yhteisjärjestön roolia ja tehtävää KEHO –valmistelun edetessä
- panostamaan opetusministeriön asettaman yhteistyöryhmän (YTR) työn kehittämiseen
- jatkamaan yhteistyötä erityisesti Pohjoismaisen Kansanopistoneuvoston (NFR) ja muiden keskeisten kansainvälisten verkostojen kanssa.

3.4. Yhdistyksen resurssit

Kansanopistoyhdistyksen toimintaresursseja ovat yhdistyksen toimisto, sen hallinnon jäsenet ja kentän asiantuntijaverkostot. Yhdistyksen piirissä tehtävä projektitoiminta tulee suunnitella siten, että se kytketään nykyistä kiinteämmin ja pitkäkestoisemmin yhdistyksen strategisesti keskeiseen muuhun toimintaan.

Toimintasuunnitelmaan kirjatut tavoitteet edellyttävät sekä yhdistyksen toimiston että sen hallinnon resurssien vahvistamista. Tähän pyritään toimiston tehtäviä järjestelemällä, henkilöstön osaamista vahvistamalla ja yhteisiä työkaluja kehittämällä. Toimiston tulee vastata eri koulutusalojen palvelu- ja kehittämistarpeisiin ja tukea hallinnon ja sen asettamien työryhmien asiantuntijatyötä. Vuoden 2009 talousarvioesityksessä esitetään erityisesti tätä viime vuosina voimakkaasti monipuolistunutta työtä varten lisäresursseja, josta noin puolet katettaisiin jäsenmaksun 10% suuruisella korotuksella. Yhdistyksen palveluiden tulee vastata jäsenten tarpeita ja olla vastine niiltä perittäville jäsenmaksuille, jotka ovat yhdistyksen talouden keskeinen perusta. Tärkeinä pidetyille palveluille ja niiden kehittämiselle tulee saada tukea myös viranomaisilta – kansanopistotyön arvon ja merkityksen tunnustaminen on tämän tuen paras tae.

SUOMEN KANSANOPISTOYHDISTYS ry
 Vuosikokoukselle 11.6.2008

TALOUSARVIOESITYS 2009

	Budjettiesitys v. 2009	Toteutunut v. 2007	Toteutunut v. 2006
JÄRJESTÖTOIMINTA			
TUOTOT	8 000,00	7 990,00	7 466,00
PALKAT, PALKKIOT, MUUT HENKILÖKULUT	-36 000,00	-33 610,03	-33 475,27
MUUT TOIMINTAKULUT	-24 000,00	-24 475,02	-22 861,85
JÄRJESTÖTOIMINTA YHTEENSÄ	-52 000,00	-50 095,05	-48 871,12
KEHITTÄMIS JA KOULUTUSTOIMINTA			
TUOTOT	40 000,00	31 462,00	34 406,00
PALKAT, PALKKIOT, MUUT HENKILÖKULUT	-107 000,00	-32 060,78	-22 514,51
MUUT TOIMINTAKULUT	-28 000,00	-27 500,49	-28 540,72
KEHITTÄMISTOIMINTA YHT.	-95 000,00	-28 099,27	-16 649,23
HALLINTO			
TUOTOT	0,00	0,00	0,00
PALKAT, PALKKIOT, MUUT HENKILÖKULUT	-8 000,00	-7 597,00	-7 619,52
MUUT TOIMINTAKULUT	-20 000,00	-19 852,26	-20 948,99
HALLINTO YHTEENSÄ	-28 000,00	-27 449,26	-28 568,51
TIEDOTUS			
TUOTOT	30 000,00	29 032,46	29 607,46
PALKAT, PALKKIOT, MUUT HENKILÖKULUT	-82 000,00	-75 692,52	-78 401,35
MUUT TOIMINTAKULUT	-52 000,00	-47 258,71	-48 147,39
TIEDOTUS YHTEENSÄ	-104 000,00	-93 918,77	-96 941,28
HENKILÖKULUT			
TUOTOT	30 000,00	23 045,99	10 896,34
PALKAT, PALKKIOT	-65 000,00	-61 502,72	-58 027,62
MUUT HENKILÖKULUT	-50 000,00	-47 105,19	-49 186,52
YHTEENSÄ	-85 000,00	-85 561,92	-96 317,80
TOIMISTOKULUT			
KULUT	-90 000,00	-102 046,31	-81 268,71
YHTEENSÄ	-90 000,00	-102 046,31	-81 268,71
KANSAINVÄLINEN TOIMINTA			
TUOTOT	4 000,00	3 872,90	3 459,91
KULUT	-14 000,00	-15 216,17	-9 313,24
KANSAINVÄLINEN YHTEENSÄ	-10 000,00	-11 343,27	-5 853,33

	Budjettiesitys v. 2009	Toteutunut v. 2007	Toteutunut v. 2006
PROJEKTIIT			
TUOTOT	100 000,00	178 297,10	154 510,34
PALKAT, PALKKIOT, MUUT HENKILÖKULUT	-30 000,00	-59 540,90	-83 807,24
MUUT TOIMINTAKULUT	-70 000,00	-115 143,54	-114 334,55
PROJEKTI YHTEENSÄ	0,00	3 612,66	-43 631,45
POISTOT			
POISTOT	-3 000,00	-2 213,83	-2 951,77
POISTOT YHTEENSÄ	-3 000,00	-2 213,83	-2 951,77
VARAINHANKINTA			
JÄSENMAKSUT	300 700,00	272 739,30	256 557,60
MUUT TULOT	24 000,00	-11 276,99	17 635,33
VARAINHANKINTA YHTEENSÄ	324 700,00	261 462,31	274 192,93
KULUJÄÄMÄ	-142 300,00	-135 652,71	-146 860,27
KORKO- JA RAHOITUSTUOTOT			
KORKOTUOTOT	9 000,00	7 449,36	8 598,87
KORKOKULUT	0,00	-9,80	-176,04
PAMKKIKULUT	-700,00	-625,51	-620,79
RAHOITUSNETTO	8 300,00	6 814,05	7 802,04
TOIMINNAN TULOS	-134 000,00	-128 838,66	-139 058,23
YLEISAVUSTUKSET			
TOIMINTA-AVUSTUS	135 000,00	135 000,00	135 000,00
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	1 000,00	6 161,34	-4 058,23
TILINPÄÄTÖSSIIRROT			
VARASTON MUUTOS	-1 000,00	-1 224,98	-1 080,00
TULOS ENNEN VEROJA	0,00	4 936,36	-5 138,23
TILIKAUDEN TULOS	0,00	4 936,36	-5 138,23

Suomen Kansanopistoyhdistyksen vuosikokous valitsi 13.6.2006 Helsingin Evankelisella Opistolla yhdistyksen uudeksi puheenjohtajaksi Keski-Suomen opiston rehtorin **Hannu Salvin** (oik.). Hannu Salvi on toiminut pitkään myös Kansanopisto-lehden päätoimittajana. Yhdistyksen puheenjohtajana vuodesta 1992 toiminut Lahden kansanopiston rehtori **Ville Marjomäki** (vas.) oli jo aiemmin ilmoittanut, ettei aio jatkaa johdossa.